Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 30
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Henrich Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 3)

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 30, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 14.—Anulŭ LV. **Braşovŭ, Duminecă, 19 (31) Ianuarie** **1892.**

Dreptulŭ electoralŭ — marfă de vêndare!

Braşovŭ, 18 Ianuarie v.

Bate la ochĭ, că foile unguresci nu s'au ocupatŭ de astă-dată mai de locŭ cu conferenţa română dela Sibiiu. Erau, ce-i dreptŭ, prea absorbite de mişcarea electorală şi de certele lorŭ de partidă. Dér nu numai acéstă împrejurare pare a fi pricinuitŭ purtarea lorŭ reservată, ci fără îndoiélă li s'a datŭ şi unŭ semnŭ din partea biroului de pressă, ca sĕ nu mai facă multŭ svonŭ cu conferenţa românéscă.

Orĭ cum a fostŭ, faptŭ rĕmâne, că, afară de scurta însciinţare despre ţinerea conferenţei, dintre foile de óre-care importanţă, numai guvernamentalulŭ „Nemzet" şi „P. Lloyd" au scrisŭ ceva despre conferenţa din Sibiiu, dér au scrisŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de tendenţiosŭ, încâtŭ se observă îndată intenţiunea lorŭ rĕutăciósă de a întortochia faptele şi de a înfăţişa nisuinţele Românilorŭ într'o lumină nefavorabilă.

De aceea nicĭ nu ţinemŭ a fi vrednicŭ sĕ mai citămŭ ceva din corespondenţele amintitelorŭ foi. Ele ne spunŭ numai una în modŭ neîndoiosŭ, că adecă duşmănia celorŭ dela putere în contra limbei şi a naţionalităţii nóstre a rĕmasŭ neschimbată.

Şi orĭ câtŭ de multŭ s'ar sili cei dela putere a întortochia şi desfigura unele şi a retăcé altele, adĭ nimicŭ nu le mai ajută, suntŭ deja prea deochiaţĭ în ochii lumei.

Sciu adĭ toţĭ, că „liberalismulŭ", cu care s'au totŭ lăudatŭ cei dela putere, nu e decâtŭ o perdea, cu care înzadarŭ mai umblă ei sĕ acopere fărădelegile egoismului naţionalŭ maghiarŭ; sciu toţĭ, că asigurările despre „recunóscerea drepturilorŭ şi trebuinţelorŭ cetăţenilorŭ de limbă nemaghiară ai statului", nu suntŭ decâtŭ vorbe góle, carĭ zadarnicŭ se rostescŭ de unii corifei ca contele Apponyi, când faptele lorŭ le dau în fiă-care momentŭ de minciună.

Lumea străină nu se lasă a mai fi amăgită astădĭ nicĭ asupra parlamentarismului în Ungaria şi asupra chipului cum se fabrică aicĭ aşa disa „voinţă a poporului".

Suntŭ ómenii destulŭ de bine informaţĭ, cum se falsifică adĭ prin nesfêrşitele presiunĭ, volnicii şi corupţiunĭ la alegerĭ voinţa poporului şi nu mai era de lipsă ca Apponyi sĕ mérgă la Pojunŭ şi sĕ strige acolo de pe tribună, că *„dreptulŭ electoralŭ în Ungaria a ajunsă a fi o marfă de vêndare"*.

Despre acésta ne vorŭ sci istorisi multe şi cei ce au luatŭ parte la alegerea din cerculŭ Ighiului (Alba interióră), cu privire la care publicămŭ mai josŭ unŭ scurtŭ raportŭ.

Voinţa poporului falsificată, dreptulŭ lui electoralŭ marfă de vêndare! Póte fi o judecată mai aspră asupra nenorocitului sistemŭ de guvernare de adĭ?

Noi credemŭ, că nu. Şi aşa, se vede, ţinŭ şi foile boeme, căcĭ, vorbindŭ despre alegerile din Ungaria, ele declară din capulŭ locului, că puţinŭ le pasă, décă Apponyiştii, orĭ guvernamentalii, orĭ Kossuthiştii se vorŭ alege cu mai multe capete sparte de rêndulŭ acesta, ci le intereséză mai vêrtosŭ atitudinea naţionalităţilorŭ nemaghiare.

A produsŭ unŭ bunŭ efectŭ hotărîrea Slovacilorŭ şi a Sêrbilorŭ din Ungaria, ca şi ei sĕ protesteze în contra acestui regimŭ, neluândŭ parte la alegerile dietale. Pentru întâia óră s'a alăturatŭ acuma partida naţională slovacă şi sêrbéscă la politica de pasivitate a Românilorŭ şi faptulŭ acesta nu póte fi trecutŭ cu vederea de nimenĭ.

„Politik" din Praga dice în numĕrulŭ sĕu celŭ mai nou dela 28 Ianuarie a. c. despre abstinenţa Românilorŭ şi a Slavilorŭ între altele:

„Abstinenţa dela alegerĭ a Slavilorŭ şi a Românilorŭ, carĭ în mânia tuturorŭ datelorŭ statistice oficiale formézä majoritatea poporaţiunei statului ungarŭ, este cea mai bună dovadă, ce tristŭ stau lucrurile cu proverbiala libertate unguréscă. Slavii şi Românii vorŭ mărgini passivitatea lorŭ numai la alegerĭ, şi vorŭ continua cu atâtŭ mai mare energiă lupta pentru esistenţa lorŭ naţională. Luptele de faţă electorale n'au pentru ei nicĭ o însemnătate, resultatulŭ lorŭ este pentru ei indiferentŭ, căcĭ ei nu potŭ aştepta nimicŭ dela unŭ parlamentŭ, care are a mulţămi esistenţa sa numai unei falsificărĭ colosale a voinţei poporului..."

Numita fóiă mai adauge, că orĭ care va fi resultatulŭ bătăliei electorale, elŭ nu va puté sĕ întăréscă reputaţia maghiară înaintea lumei culte.

De sigurŭ, că aşa vorŭ dice şi cetitorii nostri, când vorŭ afla din telegramele de adĭ despre conflictulŭ sângerosŭ la alegerea din Huedinŭ, unde s'au bătutŭ ca orbii Kossuthiştii cu guvernamentalii; când vorŭ afla mai departe despre volniciile şi barbariile comise faţă cu alegĕtorii din comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca şi aşa mai departe.

In asemenĭ împrejurărĭ puţinŭ ne pasă, décă audimŭ, că alaltăerĭ a cădutŭ la alegerĭ generalissimulŭ óstei mamelucescĭ, redactorulŭ diarului „Pester Lloyd" şi că în loculŭ lui a fostŭ alesŭ la Aradŭ o „celebritate" apponyistă; că a cădutŭ şi archişovinistulŭ br. Ivor Kaas la alegerile din oraşulŭ Pesta; că a cădutŭ fiulŭ faimosului romanofagŭ Tisza Kalman; că în genere s'au slăbitŭ şirurile celorŭ din clica tiszaistă; că au fostŭ aleşĭ mai mulţĭ Apponyiştĭ ca în rêndulŭ trecutŭ ş. a. ş. a.

Unulŭ merge, altulŭ vine — de noi totŭ nu e mai bine. Tisza, Szapáry, Apponyi, Iranyi, orĭ cum i-arŭ chiăma, suntŭ în aceeaşĭ mĕsură duşmanii naţiunei şi ai limbei nóstre, de aceea bată-se între ei câtŭ vorŭ voi, noi ne vomŭ vedé de interesele nóstre naţionale şi vomŭ opune solidarităţii dintre partidele lorŭ în cestiunea naţionalităţilor, solidaritatea celor asupriţĭ, a Românilorŭ şi Slavilorŭ din Transilvania şi Ungaria, carĭ suntŭ şi rĕmânŭ maioritatea covêrşitóre a poporaţiunii statului!

CRONICA POLITICĂ.

— 18 (30) Ianuarie.

In 341 cercurĭ electorale s'au sĕvêrşitŭ la 28 Ianuarie n. **alegerile pentru dieta ungară.** Nu putemŭ sĕ dămŭ o icónă destulŭ de curată despre alegerile sĕvêrşite până adĭ, atâta însĕ scimŭ, că partida guvernamentală are majoritatea. Dér acéstă majoritate l'a costatŭ pe d-lŭ Szapáry grozavŭ de multŭ şi învingerea câştigată până acuma este o învingere, care de sigurŭ nu-lŭ va bucura peste mĕsură. Faţă cu partida guvernamentală au desvoltatŭ partidele opoşiţionale: apponyistă, independenţă şi ugronistă, o mişcare şi activitate surprindĕtóre aşa, că putemŭ dice, că nicĭ-odată n Ungaria n'au fostŭ alegerĭ în carĭ partidele oposiţionale sĕ fi lucratŭ cu mai multŭ zelŭ, curagiu şi cu mai multă neobosélă, ca de rêndulŭ acesta. Faţă de agitaţiunile şi activitatea partidelorŭ oposiţionale, guvernulŭ încă n'a statŭ cu mânile în sînŭ. Elŭ s'a sufulcatŭ din rĕsputerĭ, şĭ-a pusŭ în cumpĕnă tótă auctoritatea şi puterea sa numai, ca sĕ nu cadă, sĕ nu rĕmână învinsŭ. Mijlócele de carĭ s'au folositŭ şi unii şi alţii, nu le vomŭ enumera aicĭ, fiind-că ele suntŭ sute şi mii, suntŭ însĕ între ele şi de acelea, la audulŭ cărora fiorĭ te cuprindŭ şi îţĭ vine sĕ esclamĭ cu strĕbunulŭ Cicero: o, tempora, o mores! Foile unguresci oposiţionale din Pesta ne spun, că guvernulŭ a avutŭ lipsă de marĭ încordărĭ şi de o luptă desperată în capitală, ca sĕ pótă ajunge la invingere. Totŭ aşa

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Haiducii
în cântecele nóstre poporale.

Adese-orĭ, cutreerândŭ frumósele câmpii ale ţĕrilorŭ nóstre, séu pădurile seculare ale Carpaţilorŭ, audimŭ rĕsunândŭ cântece melodióse eşite din peptulŭ ţĕranului nostru. Aşa e Românulŭ, de este veselŭ, séu tristŭ; de-şĭ aduce aminte de faptele trecutului, îi place sĕ dea espresiune simţirilorŭ sale prin cântece cândŭ vesele, cândŭ triste, după cum e motivulŭ, care-lŭ îndémnă sĕ-şĭ dea la ivélă tainele inimei sale. Aşa s'au născutŭ acele admirabile cântece bĕtrânescĭ, acele duióse doine, acele vesele hore, care formézä o comóră atâtŭ de scumpă a literaturei nóstre şi carĭ au fostŭ admirate nu numai de noi, ci şi de lumea învĕţată streină.

In aceste admirabile cântece ale poporului nostru de multe-orĭ audimŭ pomenindu-se numele lui Codrénu, Bujorŭ, Jianu şi ale altorŭ voinicĭ de felulŭ acestora, de carĭ poporulŭ nostru îşĭ aduce şi astădĭ cu plăcere aminte şi ale cărorŭ fapte le laudă cu cuvintele cele mai însufleţite.

In literatura nóstră poporală este unŭ şirŭ întregŭ de cântece haiducescĭ, care de care mai bogate în frumseţĭ poetice: dovedĭ lămurite despre legăturile, ce au esistatŭ între poporulŭ nostru şi haiducĭ şi despre simpatiile, ce le hrănesce până în diua de astădĭ ţĕranulŭ nostru faţă de ei.

Nu este decĭ de prisosŭ, ca sĕ ne întrebămŭ, cine au fostŭ haiducii aceştia, ce felŭ de ómenĭ au fostŭ ei şi ce fapte au făcutŭ, ca poporulŭ nostru sĕ le păstreze amintirea cu atâta credinţă şi sĕ laude încă şi astădĭ cu cuvinte atâtŭ de simpatice faptele lorŭ?

Inainte însĕ de a vorbi despre haiducĭ, trebue sĕ avemŭ o icónă clară a timpului, în care au trăitŭ, sĕ cunóscemŭ bine starea principatelorŭ române şi relaţiunile sociale, căcĭ numai astfelŭ putemŭ sci, cine au fostŭ ei şi numai atuncĭ îi putemŭ admira şi adora împreună cu ţĕranulŭ nostru.

Ei au începutŭ sĕ se ivéscă cam pe la mijloculŭ sutei a 18-a în tóte ţĕrile locuite de Românĭ. Au fostŭ şi înainte de acestŭ secolŭ unŭ felŭ de haiducĭ, carĭ apĕrau poporulŭ contra crudimilorŭ Turcilorŭ şi Tătarilorŭ. In numĕrulŭ acestora intră: Novacescii, Vulcanŭ şi alţii. Mihulŭ copilulŭ se asĕmĕna în multe cu cavalerii din apusulŭ Europei. Aşa dér pe haiducĭ îi putemŭ împărţi în 2 grupe: unii, carĭ au voinicitŭ înainte de Fanarioţĭ şi se luptau contra barbariei Musulmanilorŭ şi alţii, carĭ s'au ivitŭ pe timpulŭ Fanarioţilorŭ şi se luptau contra nelegiuirilorŭ şi asupririlorŭ veneticilorŭ şi ciocoilorŭ. Noi ne vomŭ ocupa mai multŭ cu aceştia din urmă.

In principatele dunărene domniau principii eşiţĭ din pulberea Fanarului, veniţĭ numai sĕ prădeze şi sĕ despóie ţĕrile române. Ei nu se interesau de binele ţĕrei, ei nu aveau grije s'o organiseze şi sĕ o apere contra duşmanilorŭ, căcĭ ei înşişĭ îi erau duşmanii cei mai aprigĭ, mai mârşavĭ şi mai distrugĕtorĭ. Ei veniau numai sĕ-şĭ sature lăcomia după banĭ şi spre ajungerea acestui scopŭ nu se dau îndĕrĕtŭ nicĭ dela mijlócele cele mai nelegiuite. La ordinele lorŭ sta o servitorime de Arnăuţĭ, servilă şi depravată, care împlinia fără milă şi cele mai crunte poruncĭ, despoia până la pele pe ţĕranulŭ românŭ fără a simţi cea mai mică compătimire la jăluirile lui. Şi bietulŭ ţĕranŭ suferia şi răbda în tăcere, căcĭ nu avea cui se mai plânge, căcĭ unii şi aceiaşĭ erau, carĭ îlŭ jăfuiau şi carĭ îi ascultau plângerile.

Astfelŭ se aflau ţĕrile române fără nicĭ o organisaţiă, jefuite de toţĭ parveniţii, legea era aruncată sub picióre le judecătorilorŭ şi nimenĭ nu da ascultare murmurului de jale alŭ ţĕrei. In acele timpurĭ, clasele nobile degenerau repede şi ajunseră a da mâna cu streinii spre împilarea ţĕrei. Dispăruse la cei mai mulţĭ simţulŭ naţionalŭ şi limba lorŭ frumósă, străbună, începură a-o înlocui cu limba Fanarului. Patriotismulŭ era unŭ cuvêntŭ uitatŭ de clasele cârmuitóre ale statului; românismulŭ ajunse ceva insultătorŭ pentru tagma evghenistă. Ce-i dreptŭ, mai erau încă boerĭ vechĭ, carĭ priviau cu jale starea deplorabilă a ţĕrilorŭ române, dér ce puteau ei face

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi in ovinciă unde guvernulŭ a fostŭ greu bătutŭ în câteva centre însemnate: în Aradŭ unde a căḑutŭ faimosulŭ jidano-maghiarŭ Falk Miksa, apoi în Gyöngyös, în Egerszeg, în Csongrad, în Ujvidek, în Seghedin, în Csenger, în Pakso, în Caşovia, în Verbasz, în Zombor, în Canija-veche. In aceste cercurĭ electorale au câştigatŭ posiţiunile parte independenţiĭ, parte naţionalii lui Apponyi. Dintre tóte partidele, cea „independentă şi dela 48“ şi-a completatŭ rêndurile mai multŭ la noĕle alegerĭ. Răpit de entusiasmulŭ, ce i-l'a inspiratŭ succesulŭ ḑilei de 28 Ianuarie „Egyatértés“, organulŭ independenţilorŭ, ḑice: „Peste tot ḑisŭ putemŭ fi mulţumiţĭ cu succesulŭ ḑilei, fiindcă acesta e o dovédă strălucită, că popularitatea măreţelorŭ idei ale partidei independente şi dela 48 se lăţesce mereu in opinia publică a ţĕrei şi că sistemulŭ actualŭ de guvernare sete in ultimulŭ stadiu alŭ carierei sale, după care sigurŭ că îndată va urma mórtea lui lipsită de orĭ-ce gloriă.“ Étă şi resultatulŭ alegerilorŭ de până acuma: 189 liberalĭ; 62 independenţĭ; 50 naţionalĭ (appanyişt) 8 ugroniştĭ; 7 fără partidŭ; 3 balotagie.

*

Foile opositionale maghiare, în frunte cu apponyista „Budapesti Hirlap“ au scornitŭ ḑilele acestea vestea, că **guvernulŭ Szapary va cădé.** „Budapesti Hirlap“ ḑice, că ia acéstă scire din isvorŭ bine informatŭ din cercurile curţiĭ din Viena. Coróna, ḑice numita fóiă, dela închiderea dietei urmăresce cu viuă atenţiune mişcările electorale din Ungaria. Primirea rece, ce-a avutŭ mesagiulŭ de închidere a dietei, a făcutŭ asupra cercurilorŭ curţii impresiunea, că contele Iuliu Szapary nu este omulŭ situaţiunei, pe a cărui autoritate şi influinţă sĕ se pótă edifica. Membri însemnaţĭ ai partidei liberale au informatŭ Coróna, că sub ministrulŭ preşedinte actualŭ se cufundă terenulŭ... Cercurile curţei sciu, continuă „Budapesti Hirlap“, că în urma acésta delăturarea lui Szapáreste hotărîtă deja la curte de câte-va ḑile. Se crede decĭ, că actualulŭ cabinetŭ numai puţin timpŭ va sta după deschiderea dietei; apoi va fi concediatŭ. După elŭ probabilŭ, că va urma unui cabinetŭ de transiţiă, ér la urmă conducerea afacerilorŭ i-se va încredinţa contelui Apponyi. — Noi credemŭ, că scirea acésta a fóiei apponyiste este o simplă apucătură de corteşŭ, vrêndă prin ea sĕ facă pressiune asupra alegĕturilorŭ şi sĕ nască neîncredere în aceştia faţă cu cabinetulŭ actualŭ. Vomŭ vedé.

*

Despre motivele **disolvărei dietei ungurescĭ**, primesce ḑiarulŭ „Narodnie Noviny“ următórele informaţiunĭ: „In tómna anului trecutŭ, se începŭ în cercurile militare din Viena a se vorbi despre nouĕ credite pentru armată. Şi ministrulŭ ungurescŭ de finance a fostŭ chiămatŭ la Viena, unde 'i se arătà detailurile acestorŭ credite. Foile din Budapesta începuseră încă din timpulŭ acela a se teme, că va dispăré echilibrulŭ în financele ungare şi din nou unŭ deficitŭ va ameninţa statulŭ. In situaţiunea acésta îngrijitóre sĕ vedea, că tóte mijlócele suntŭ secate, că în Ungaria şi îndemnitatea a fostŭ folosită până la cele mai estreme limite ale ei şi că sesiunea dietei e aprópe de sfêrşitŭ. Cum se putĕ cere dela guvernŭ, dela o dietă, care e aprópe de finea mandatului ei, sĕ încuviinţeze nouĕ credite, carĭ suntŭ mai marĭ, ca tóte de până acum? Unŭ guvernŭ, care ar face-o acésta, ar trebui sĕ devină nepopularŭ şi ar fi întêmpinatŭ marĭ greutăţĭ la noile alegerĭ. Prin acésta se esplică, de ce Majestatea Sa a venitŭ cu o suită aşa de imposantă din Viena pentru disolvarea parlamentului; o nouă dietă, cu mandate pe cincĭ anĭ, e mai aplecată, la o problemă atâtă de grea; partida guvernamentală, chiar décă va deveni nepopulară, va afla în cincĭ anĭ de ḑile ocasiunea de aşĭ câştiga „merite“. Multe milióne se vorŭ recere mai cu sémă pentru artileriă şi cavaleriă.“

*

Scirile mai nouĕ telegrafice anunţă, **că situaţiunea în China** e fórte seriósă. Strĕinii, carĭ locuescŭ în Tientsin facŭ pregătirĭ, pentru ca sĕ se apere în contra unorŭ eventuale atacurĭ. Guvernulŭ din Pecking face greutăţĭ strĕinilorŭ, carĭ nu potŭ încheia nicĭ unŭ contractŭ fără voia autorităţilorŭ.

SCIRILE ḑILEI.

— 18 (30) Ianuarie.

Cine a comisŭ scandalŭ? Reptila guvernamentală „Kolozsvár“ primesce cu data de 28 Ian. următórea telegramă din Ilonda-mare. „La alegerea de deputatŭ a candidatului liberalŭ conte Alesandru Teleky, pasiviştii românĭ au provocatŭ scandale. O parte din alegĕtorĭ fanatisaţĭ de agitatorĭ, au fostŭ împiedecaţĭ de-a merge la Ilonda-mare; în singuraticele comune li-s'a ţinutŭ calea alegĕtorilorŭ şi prin ameninţărĭ şi bătăi i-a opritŭ dela votare, rupândŭ mai multe stégurĭ dea-le partidei liberale.“ — Étă, cum sciu „patrioţii“ sĕ încurce adevĕrata stare a lucrurilorŭ. Noi scimŭ precum se vede de-altmintrelea şi din corespondenţa de mai josŭ, că tocmai dea 'ndósele s'au întêmplatŭ lucrurile. Din partea organelorŭ ungurescĭ s'au comisŭ violentările şi presiunile cele mai nerusinate asupra alegĕtorilorŭ românĭ, din partea lorŭ s'au comisŭ scandalurile şi nu din partea acestora. Fiă-le ruşine!

***

Marşulŭ lui Iancu şi alegerile dietale. O fóiă ungurésca aduce curiósa scire, că în Huedinŭ, musica dela atelierele de ferărie ale statului, a cântatŭ ḑilele acestea în tótă séra, alegĕtorilorŭ liberalĭ marşulŭ lui Iancu. Numita fóiă numesce comedia acésta „trădare de patria“. — Se póte?

*

Eminescu în limba germană. Brockhaus, cunoscutulŭ editorŭ din Lipsca, s'a decisŭ a publica într'unŭ volumŭ elegantŭ, tóte poesiile lui Eminescu, traduse în limba germană, de Carmen Sylva, Mite Cremnitz, Edgar de Herz, Grigorovitza, Rudov, Oswald Neuschotz şi Melhior Hârsu. Acéstă publicaţie, pe lângă o notiţă biografică, va mai cuprinde şi unŭ studiŭ asupra producţiunilorŭ lui Eminescu şi asupra influinţei ce a esercitat'o asupra tinerilorŭ scriitorĭ românĭ.

***

O nouă cântăreţă română. „Buna credinţă“ din Bucurescĭ scrie: El vorba, că o nouă cântăréţă română domna Anghelŭ din Iaşĭ, care şi-a făcutŭ studiile la Conservatorulŭ din Parisŭ, sĕ dea la 15 Ianuarie unŭ concertŭ în sala Ateneului. D-na Anghelŭ are o voce puternică, de o mare estensiune, unŭ timbru plăcutŭ şi în urma studiilorŭ căpătândŭ agilitatea unei bune cântăreţe, a atrasŭ la Parisŭ, atenţiunea mai multorŭ artiştĭ de valóre, între carĭ Massenet, care i-a profetizatŭ unŭ viitorŭ strălucitŭ. De sigurŭ că şi în Bucurescĭ, d-na Anghelŭ va avé o primire demnă de o artistă română.

***

Invitare. Societatea de binefacere a Românilorŭ din Rêşnovŭ invită la balulŭ, ce se va arangia Duminecă în 26 Ianuarie (7 Febr.) a. c. în sala „Otelului mare“ Inceputulŭ la 8 óre séra. Intrarea: familiă 1 fl., de persónă 50 cr.

***

Emanciparea femeilorŭ. Se telegrafiéză din Viena, cu data de 24 c.: O adunare de femei numărosă cercetată, între carĭ şi mai multe lucrătóre, a decisŭ astădĭ sĕ începă cu lucrările pregătitóre de lipsă pentru ţinerea unui congresŭ austriacŭ de femei, în care sĕ discute întrégă cestiunea emancipării şi sĕ se ia resoluţiunĭ în sensulŭ egalei îndreptăţirĭ a femeilorŭ cu bărbaţii, pe terenulŭ politicŭ şi economicŭ.

***

Insciinţare. *„Reuniunea femeilorŭ române din Braşovŭ şi Săcele pentru ajutorarea vĕduvelorŭ scăpătate ox. res. din Braşovŭ şi Săcele“* va arangia la 1 Februarie a. c. st. v. în sala hotelului Central Nr. 1 din locŭ o petrecere cu dansŭ (costumată). Damele, carĭ nu doresc a se presenta costamate, suntŭ rugate a se presenta în toalete simple.

Ministerulŭ prusianŭ, după cum se vorbesce prin cercurile politice din Berlinŭ, în curêndŭ se va disolva. Pe lângă ministrulŭ Miquel, mai au de gând sĕ dimisioneze şi miniştrii Herfurth, Bötticher şi Thielen.

***

Canalulŭ dela Sulina (gurile Dunărei) a îngheţatŭ de câteva ḑile.

***

Distincţiune. Regele Romániei a conferitŭ ministruluĭ francesŭ de esterne, Ribot, ordinulŭ „Coróna Romániei“.

***

Starea sănĕtăţei Reginei Romániei, după cum se anunţă din Pallanza este satisfăcĕsóre. Augusta Suverana póte sĕ se ocupa şi cu lucrărĭ literare.

***

Academia română 'şi va deschide sesiunea generală în 1 Martie c. Marele premiu Năsturelŭ-Herescu se ḑice, că se va oferi în anulŭ acesta.

***

Misterile sub-pământene. Se scrie din Petersburg, că poliţia a descoperitŭ la Gharcov, în strada Privoxnaia o galeriă sub-pământă de 82 de paşĭ lungă, duсêndŭ dela unŭ anume Iefanof spre manufactura Radcensco, o sucursală a visteriei Statului. Acestŭ tunelŭ s'a lucratŭ cu mare artă şi totulŭ a fostŭ combinatŭ fórte bine. S'a găsitŭ instrumente de lucratŭ în mine, lămpi Davy, pâne próspătă, sticle de cognac şi chiar şampaniă. Nu se crede c'ar fi vorba de revoluţionarĭ, ci de o bandă de rĕu făcĕtorĭ, fórte bine organisată. Printr'o simplă lucrare, poliţia a descoperitŭ acéstă întêmplare curióasă. Nicĭ unŭ hoţŭ n'a fostŭ arestatŭ, iér poliţia pare a fi pe urmele ticăloşilorŭ.

***

Comunicaţiunea ungară-germană cu vita. In 1 Februarie n. c. va intra în vigóre unŭ nou tarifŭ pentru transportarea de cai, vite cornute şi galiţe, din staţiunile ungare la staţiunile germane. Dintre staţiunile din Ardélŭ au fostŭ primite: Apahida, Braşovŭ, Alba-Iulia, Cluşiu, Murĕşŭ, Oşorheiu, Sibiiu şi Oraştiă.

***

Monumentuliŭ lui Bismark. „Kölnische Ztg.“ anunţă, că până acum s'a colectatŭ suma de 967,274 mărcĭ pentru monumentulŭ ce se va ridica principelui Bismark.

***

Ambasadorulŭ italianŭ la Parisŭ, contele Menabrea şi-a datŭ dimisiunea. Ca urmaşŭ alŭ sĕŭ se ḑice, că e designatŭ contele Venosti-Venosta.

***

Consiliulŭ generalŭ alŭ republicei elveţiene, după cum se telegrafiéză din

---

contra povoiului distrugĕtorŭ? Şi de unde venia acea decadenţă morală şi lânceḑirea simţului naţionalŭ la clasele nobile şi cum ajunsese ţĕranulŭ românŭ într'o stare atâtŭ de rea?

Dela streinĭ veniau tóte. Turcii, lacomĭ de câştigŭ, dedeau pradă frumósele nóstre ţĕrĭ Grecilorŭ depravaţĭ şi orĭcărui streinŭ, care le mulcomia mai multŭ setea de avere. Incepură Grecii şi alţĭ streinĭ sĕ inundeze mănósele nóstre ţĕrĭ şi ei aduseră ce aveau mai réu şi mai nemernic. Aduseră dispreţulŭ faţă de ţĕranĭ, mândria, vanitatea şi tóte viţiile, carĭ erau în abundanţă în Fanarulŭ degeneratŭ, depravatŭ până la óse atâtŭ moralicesce, câtŭ şi fisicesce, le sădiră în nobilimea română nestatornică, şovăitóre şi totdéuna în desbinare. Din Fanarŭ, ḑice Alexandri, ni-se aduse cangrena morală şi din ea se născŭ ciocoismulŭ, se născŭ umilirea servilă şi ambiţia egoistă. A fi ciocoiu însĕmna a fi mare cu cei micĭ şi micŭ cu cei marĭ, a suferi cele mai marĭ insulte dela superiorĭ fără a simţi lipsă de satisfacere, a întrebuinţa orĭ-ce mijlóce pentru ajungerea ţintei dorite, fie ele cele mai urîte şi mai nelegiuite. Ciocoiulŭ a fostŭ omulŭ celŭ mai prefăcutŭ, mai nemilosŭ, mai lacomŭ şi mai ambiţiosŭ. In elŭ erau întrupate tóte viţiile, căcĭ în timpulŭ câtŭ se lupta a se ridica din pulvere la putere întrebuinţa tóte mijlócele neiertate, învĕţa tóte viţiile şi décă vre-o virtute se afla în mintea sa îngustă, dispăria şi aceea, copleşită de numĕrósele viţii. Étă cum se adreséză N. Philimon în dedicaţia scrierei sale, „Ciocoii vechĭ şi noi“, cătră aceştĭ ómenĭ depravaţĭ: „Vóuĕ dér, strălucitĭ lucéferĭ ai viţiilorŭ, carĭ aţĭ mâncatŭ starea stăpânilorŭ voştri şi v'aţĭ ridicatŭ pe ruinile acelora, carĭ nu v'au lăsatŭ sĕ muriţĭ în miseriă; vóuĕ, carĭ suntеţĭ putregiunea şi mucigaiulŭ, ce sapă din temelii şi rĕstórnă împărăţiile, vóuĕ, carĭ aţĭ furatŭ cu sfanţulŭ din funcţiunile cele micĭ şi cu miile de galbenĭ din cele marĭ, ér acum când v'aţĭ cumpĕratŭ moşii şi palate, stropiţĭ cu noroiu pe făcĕtorii voştri de bine, vouĕ şi numai vouĕ dediciŭ acéstă slabă şi neînsemnată scriere“.

Poporulŭ, sĕrmanulŭ, datŭ pradă tuturorŭ streinilorŭ şi jăfuitŭ şi storsŭ de ciocoii pământenĭ, suferia, tăcea şi răbda; răbda mereu, căcĭ poporulŭ românŭ e dotatŭ cu o răbdare, care e în stare sĕ-lŭ facă sĕ ajungă şi cea mai grea ţintă. Singura mângăere şi-o găsia elŭ în codrulŭ înverḑitŭ şi în doinele duióse melancolice. In cântece îşĭ esprimă elŭ tótă amărăciunea sufletului sĕŭ, în ele se oglindesce întréga lui stare socială, starea principatelorŭ dunărene. Nu se plânge elŭ, decâtŭ arare-orĭ, în contra Turcilorŭ şi Tătarilorŭ, căcĭ aceştia luptau cu arme făţişe şi elŭ avea destulŭ curagiu sĕ lupte pieptŭ la pieptŭ cu ei; dér se plânge amarŭ în contra streinilorŭ, ce-lŭ surpau pe din dosŭ, şi mai cu sémă contra ciocoilorŭ, cei mai cruḑĭ duşmanĭ ai lui.

In acelŭ timpŭ atâtă de vitregŭ, când clasele nobile începură sĕ degenereze, aflămŭ mângăere, de ne vomŭ întórce privirile spre bietulŭ ţĕranŭ. Elŭ pĕstrase cu sfinţeniă tóte virtuţile strămoşescĭ; în elŭ încă nu pĕtrunseseră bólele ucigătóre din Fanarŭ. Din cântecele lui putemŭ vedé, câtŭ de multŭ îşĭ iubea limba şi patria şi câtŭ de multŭ ura pe duşmanii patriei sale. Pentru elŭ ţĕra sa era totulŭ, străinĕtatea îi era négră, întunecósă. Elŭ nu putea gusta vr'o plăcere afară de ţĕră, căcĭ pânea din ţĕră străină:

Fiă dulce ca şi mierea
Mie-mĭ pare ca şi fierea.

Şi atuncĭ îşĭ părăsia elŭ limba, atuncĭ învĕţa una streină,

Când a cresce grâu'n casă
S'ajungă pâne pe masă.

Bietulŭ ţĕranŭ ajunsese ca şi străinŭ în ţĕra sa, toţĭ îlŭ batjocuriau şi-lŭ huliau; ajunsese sĕ fiă o fântână, la care toţĭ se grămădiau sĕ scótă averĭ. Dreptatea nu mai exista pentru ţĕranulŭ românŭ, căcĭ *„anĭ întregĭ s'a judecatŭ şi nimicŭ n'a câştigatŭ.“* Pământulŭ, ce-lŭ lucra şi-lŭ avea din moşĭ în strămoşĭ, nu-i era sigurŭ; proprietarii marĭ i-lŭ lua fără milă. Atuncĭ elŭ striga plinŭ de amărăciune:

Arḑ'o focu rĕzăşiă
Eu chiteamŭ că'i boeriă
Şi'i numai o sĕrăciă.

Digitized by Babeş-Bolyai University Library Cluj

Berna, a primitŭ cu unanimitate creditulŭ de 7,600,000 francĭ pentru fortificaţiunĭ şi înarmărĭ militare.

***

Unŭ vaporŭ tăiatŭ în douĕ. Din Havre se vestesce cu data de Sâmbătă: Transatlanticulŭ „la Normandie“, cu destinaţiă la New-York, a tăiatŭ în douĕ, eşindŭ din portŭ, vaporulŭ, care remorca; a fostŭ cincĭ înecaţĭ şi unŭ pasagerŭ rănitŭ gravŭ.

***

Necrologŭ. *Ana Şandorŭ* măr. Dr. Petco în numele ei şi alŭ soţului sĕu *Dr. Lazarŭ Petco*, advocatŭ, a fiilorŭ sĕi *Valeriu*, pretore în Baia de Crişŭ, *Eugeniu*, sublocotenentŭ ces. reg, *Olivia*, măr. Dr. Aurelŭ Demianŭ, *Aurelia* măr. Dr. Alexandru Hossu, *Iulianŭ*, *Ana* şi *Vilma* cu inima frântă de durere anunţă, cumcă multŭ iubitulŭ şi neuitatulŭ lorŭ părinte, respective socru şi moşŭ, **Dr. Atanasiu Şandorŭ**, profesorŭ emeritŭ la institutulŭ pedagogicŭ din Aradŭ, fisicŭ consistorialŭ, membru în representanţa oraşului Aradŭ etc. după unŭ morbŭ greu în etate de 84 anĭ, a rĕposatŭ la 15 (27) l. c. Aradŭ 15 (27) Ianuariu, 1892 — Fă-i ţĕrîna uşóră!

Corupţiunĭ, abusurĭ şi presiunĭ la alegerĭ.

Din com. S.-Dobêca, în preséra alegerilorŭ.

Cetindŭ în preţuita „Gazetă“ Nr. 10 din a. c. pasagiulŭ din articululŭ de fondŭ, în care se ḑice, că „s'a scrisŭ şi acum în ajunulŭ conferenţei nóstre şi încă de nisce foi, carĭ nu ne suntŭ duşmane, că politica de pasivitate decretată n'a fostŭ păzită în cele mai multe locurĭ cum se cade, că fórte mulţĭ alegĕtorĭ au mersŭ la urnă“ etc. m'am nĕcăjitŭ, fiind-că acele foi pare că şĭ au uitatŭ, sĕ ţină sémă şi de împrejurările, în carĭ unii alegĕtorĭ românĭ participă la alegere, căcĭ în acestŭ casŭ participarea lorŭ n'ar fi putut'o tălmăci în înţelesulŭ, că poporulŭ nostru n'ar respecta pasivitatea decretată de conducĕtorii şi binevoitorii sĕi.

Astfelŭ pentru pildă în comitatulŭ acesta alŭ Solnocŭ-Dobêcei fibirĕii au datŭ poruncă biraelorŭ sătescĭ, ca sĕ-şĭ pună tótă silinţa şi puterea, ca toţĭ alegĕtorii sĕ mérgă la urnă şi sĕ voteze pentru guvernŭ, *căcĭ la din contră vorŭ fi destituiţĭ*; birĕulŭ la rêndulŭ sĕu se face luntre şi punte, folosesce tóte mijlócele, ca sĕ facă destulŭ poruncei fibirăescĭ.

Apoi totŭ funcţionarii superiorĭ dau aspre porunci supuşilorŭ lorŭ, ca fiă-care sĕ voteze pentru guvernŭ, la din contră urmările sie-şĭ sĕ şi-le împute. Gendarmeria secundéză acestorŭ ordinaţiunĭ. — Astfelŭ s'a întêmplatŭ într'o comună din acestŭ comitatŭ, că **gendarmii au închisŭ pe alegĕtorĭ într'o casă şi nu i-au lăsatŭ nicĭ cu muierile lorŭ sĕ pótă vorbi până ce nu voră vota**; ér în Deşiu, în centrulŭ comitatului, *au fostŭ înşelaţĭ mscе bieţĭ alegĕtorĭ într'unŭ birtŭ de alŭ doilea rêndŭ, unde* **au fostŭ închişĭ şi constrînşĭ sĕ rĕmână până la votare**, ba pe unŭ advocatŭ de Românŭ, care a mersŭ într'o comună, ca sĕ spună ómenilorŭ, carĭ erau adunaţĭ la casa satului, că ce s'a hotărîtŭ în conferenţa din Sibiiu, gendarmii carĭ au eşitŭ ca din pămêntŭ, l'au provocatŭ ca sĕ se depărteze, că la din contră va fi escortatŭ, la ce advocatulŭ, după ce li-a datŭ rĕspunsulŭ cuvenitŭ, a fostŭ silitŭ ca nóptea sĕ se reîntórcă la Deşiu.

Despre corumperĭ nicĭ nu facŭ amintire, căcĭ acestea suntŭ generale în „fericita ţĕră ungurésca“, unde puternicii nu caută la cunoscinţă şi nicĭ la aceea, că prin corumperĭ se dejosescŭ pe sine şi că propagă corupţiunea în poporŭ, ci caută în faţa omului, că óre cu câtŭ l'ar puté cumpĕra.

In fine, pentru-ca alegerea sĕ fiă mai „libera“, după cum o batjocurescŭ, mai aducŭ domnii şi miliţiă; aşa în Deşiu astădĭ, în 27 Ianuarie n. au sositŭ 4 companii de miliţiă din Bistriţa, alte 4 companii la Ileanda şi alte 4 la Lăpuşŭ, avêndŭ instrucţiune, ca la celŭ mai micŭ semnŭ alŭ puternicilorŭ sĕ folosésca arma.

Apoi unde-i trebue omului mai multă şi mai mare libertate, decâtŭ la noi? Unde o batjocură, ca ceea ce se face cu bietulŭ poporŭ românŭ, care cu trupŭ şi sufletŭ aderéză la hotărîrile adunărei naţionale din Sibiiu, dér presiunea „mărilorŭ lorŭ“ îlŭ silesce adeseorĭ, ca sĕ mérgă de frică ca de bunăvoiă, la votare, décă nu voesce, ca solgăbirĕulŭ şi birĕulŭ sĕ nu-i încarce mai marĭ greutăţĭ pe spate, ér gendarmii sĕ nu-lŭ mâne între baionete la urnă?!

Pe lângă aceste calamităţĭ, mai vinŭ şi grofii, baronii şi proprietarii cei marĭ de prin comune, carĭ încă lucră din tóte puterile pentru candidatulŭ lorŭ, înfricându pe unii, că nu le va da bucate împrumutŭ, ér pe alţii, că nu le va da păşune vitelorŭ lorŭ, nicĭ pentru banĭ, décă nu vorŭ vota cu dênşii; vĕḑêndŭ omulŭ aceste presiunĭ, se plécă forţei şi cu sufletŭ mâhnitŭ merge la urnă.

Eu, ca unulŭ, care suntŭ din poporŭ, cu elŭ trăiescŭ şi cu elŭ mĕ aflu la bine şi la rĕu, cutezŭ a afirma, că décă nu s'ar face presiunĭ din tóte părţile asupra Românilorŭ, nu ai vedé nicĭ unŭ piciorŭ de Românŭ la alegerĭ, că-sŭ sătui până'n sufletŭ şi li-sŭ amare ḑilele de „fericirea“, cu care-i îmbracă vitrega stăpânire ungurésca.

Unŭ raportŭ mai detaiatŭ va urma după alegerĭ, când vomŭ avé adunate tóte datele şi abusurile, ce se facŭ în aceste ḑile de corupţiunĭ infernale.

Unulŭ.

Dela îmbinarea Tĕrnavelorŭ, 28 Ian. 1892.

Ca în tóte părţile, aşa şi pe aicĭ, pregătirile pentru alegerea deputaţilorŭ dietalĭ s'au pornitŭ încă cu sĕptămânĭ înaite de ḑiua hotărîtă.

Fisolgăbirĕulŭ cercului Blaşiu încă nu a întârḑiatŭ a da sĕ înţelégă alegătorilorŭ din cerculŭ dênsului, că numai prin participere la alegerĭ şi prin votarea pe lângă candidatulŭ guvernametalŭ br. Kemény Géza, vorŭ mai poté trăi la olaltă în pace şi liniște. Spre scopulŭ acesta amintitulŭ fisolgăbirĕu şi-a luatŭ ca instrumentŭ, pentru comuna Mihalţŭ, pe învĕţătorulŭ românŭ „Pataki Sándorŭ“, ca acesta sĕ-i pună lucrurile la cale aşa după cum doresce şi poftesce dênsulŭ. Pataki n'a refusatŭ a se dimite la o mârşăveniă ca acésta, şi în locŭ de aşĭ vedé de oficiulŭ sĕu de învĕţătorŭ, câteva sĕptĕmânĭ înainte de alegere mai în tótă ḑiua a cercatŭ sĕ ademenéscă pe alegĕtorii din comună cu beutură şi ţigărĭ chiămându-i la sine şi îndemnându-i sĕ se oblige în scrisŭ, că vorŭ vota pentru candidatulŭ guvernamentalŭ.

Preotulŭ Stefanŭ Popŭ însĕ, carele atâtŭ ca preotŭ, câtŭ şi ca Românŭ, a fostŭ tot-déuna la înălţimea chiămărei sale, i-a admoniatŭ sĕ se feréscă de multele seducţiunĭ şi amăgirĭ.

La începutŭ au şi fostŭ cu toţii hotărîţĭ a nu lua parte cu nicĭ unŭ preţŭ la alegerĭ, pe lângă tótă svêrcolirea şi nisuinţa argatului fisolgăbirĕu, de a-i seduce. Astfelŭ vĕḑêndŭ Pataki, că nu suntŭ semne de reuşită pentru dênşii, făcŭ lucrulŭ cunoscutŭ mai marelui sĕu, care n'a întârḑiatŭ a veni în comună şi *a ameninţa pe alegĕtorĭ, că cu forţa 'i vorŭ duce la alegere, décă altcum nu vreau sĕ mérgă.*

Nesucceḑêndu-le însĕ nicĭ ameninţările de feliulŭ acesta, şi-au încercatŭ noroculŭ *prin corupere cu banĭ, promiţindŭ câte-o sumă anumită fiă cărui alegĕtorŭ.* In modulŭ acesta unii dintre ómenii nostri, altcum fórte lacomĭ la banĭ, au mersŭ la urnă alăturea cu Pataki în preḑiua, alţii în ḑiua alegerii, spre ruşinea comunei întregĭ, şi încă cu cine în frunte? Cu preotulŭ *Ioanŭ Pataki* tatălŭ lui Sándor. De altcum aceştia n'au lipsitŭ nicĭ dela alegerile trecute.

Étă dér o comună curatŭ românéscă, care pe lângă tóte nisuinţele celorŭ cu tragere de inimă cătră némulŭ lorŭ, de a-o ţiné la nivelulŭ unei comune solide şi cu caracterŭ românescŭ compromisă cine scie pe câtŭ timpŭ prin slugărnicia şi servilismulŭ neînţelesŭ alŭ unorŭ ómenĭ neconscii de sine şi de chiămarea lorŭ. Nu scii ce sĕ ḑicĭ: séu că nu au picŭ de cunosciinţă naţională, séu că dóră prin servilismŭ şi lingușirĭ faţă de autorităţile politice — cărora şi altcumŭ le denunţă orĭ-ce se întêmplă în comună şi mai încarcă şi dare de venitŭ pe spatele bieţilorŭ ómenĭ pentru tóte nimicurile, — cugetă că o sĕ se bucure de o sórte mai bună ca ceilalţĭ Români din ţĕră.

N'ar strica, décă Ordinariatele competente ar lua la ochĭ pe atarĭ ómenĭ, carĭ nu suntŭ decâtŭ hidre veninóse pentru societate şi mai alesŭ pentru Românĭ şi încă crescute şi nutrite cu prescurĭ românescĭ. *Unŭ murĕşianŭ.*

Şimleu, 25 Ianuarie n. 1892.

Auḑiţĭ, Românĭ! Ceea ce vréu sĕ vĕ spunŭ, s'a întêmplatŭ la finea veaculŭi alŭ 19-lea, poreclitŭ luminatŭ; ér sĕvêrşitorulŭ barbariei, despre care voiu vorbi, face parte din acelŭ fălosŭ neamŭ de ómenĭ, care cu gură mare bucină în tótă lumea, că mai umanŭ şi mai de trébă neamŭ ca elŭ nu găsescĭ pe suprafaţa pămêntului. Elŭ se numesce Duha Gerö şi naiba scie pe ce cale a ajunsŭ sĕ fie primarŭ în comuna curatŭ românéscă *Maladia* de lângă Şimleu.

Intêmplarea adevĕrată este următórea:

In cerculŭ Şimleului şĭ-a pusŭ candidatura de deputatŭ „fericitoriul“ fraţilorŭ noştri dela Năsĕudŭ, Br. Bánffy Dezsö, firesce, cu programŭ guvernamentalŭ. In 17 Ianuarie n. elŭ a venitŭ aicĭ ca sĕ-şĭ desfăşure programulŭ. Ungurii i-au făcutŭ marĭ pregătirĭ şi pentru ca sĕ-i asigure isbênda la alegerile de deputaţĭ, încă înainte de timpŭ au cumpĕratŭ beuturĭ şi au începutŭ corteşii domnescĭ a înşela pe poporŭ fiă-care prin comuna sa. Ast-felŭ s'a întêmplatŭ, că numitulŭ „patriotŭ“ Duha Gerö, primarulŭ comunei Maladia, încă a cumpĕratŭ beutură şi în 16 Ianuarie a chiămatŭ pe bieţii Românĭ din comună la casele lui Banffy Albert şi li-a datŭ sĕ bea, mintindu-le tot-odată, că fiitorulŭ deputatŭ Banffy Dezsö va face multŭ bine comunei şi de aceea îi îndemà sĕ voteze pentru elŭ.

Intre cei ademeniţĭ cu beutură a fostŭ şi *Ciobrosŭ Nuţu*, carele, după-ce a beutŭ câte-va păhare de vinarsŭ, a voitŭ sĕ se depărteze, dér primarulŭ Duha l'a opritŭ, îndemnându-lŭ sĕ mai bea cu ceialalţĭ. Lui Ciobrosŭ însĕ nu-i venia sĕ bea mai multŭ şi de aceea primarulŭ Duha *a poruncitŭ la doi ómenĭ, ca sĕ-lŭ prinḑă unulŭ de o parte şi celălaltŭ de alta şi apoi elŭ, primarulŭ, cu o pâlniă (torceriu) atâtă vinarsŭ a turnatŭ în bietulŭ omŭ, până când acesta a căḑutŭ ameţitŭ şi fără a mai ḑice unŭ cuvêntŭ.*

Duha vĕḑêndŭ, că Ciobrosŭ nu se mai mişcă şi nesciindŭ, că óre mai trăiesce, orĭ ba, pentru ca sĕ se convingă, *a înfierbântatŭ unŭ fierŭ şi apoi a începutŭ sĕ împungă corpulŭ bietului omŭ de amĕruntulŭ cu fierulŭ înfocatŭ*, aşa că s'a causatŭ mulţime de rane, cu carĭ omulŭ va trebui sĕ zacă timpŭ îndelungatŭ.

Şi pe cândŭ elŭ mergea la judecată sĕ-şĭ câştige pămêntulŭ luatŭ pe nedreptŭ, *„copii-i plângeau pe vatră şi femeia'i zăcea lăsată.“* Dărĭ peste dărĭ, nedreptăţĭ peste nedreptăţĭ se grămădiau pe capulŭ lui, aşa că îlŭ adusese în starea cea mai de plânsŭ. Cu unŭ cuvêntŭ, ajunsese la sapă de lemnŭ, şi acolo îlŭ aduseră asupririle, încâtŭ elŭ cânta:

Pelinŭ béu, pelinŭ mănâncŭ,
Pe pelinŭ séra mĕ culcŭ,
Diminéţa cândŭ mĕ scolŭ
Cu pelinŭ pe ochĭ mĕ spălŭ,
De amarŭ şi de pelinŭ
Alŭ meu sufletŭ este plinŭ.

Răbda, câtŭ răbda ţĕranulŭ românŭ, căcĭ credea, că se va îmbunătăţi odată şi sórtea lui. Dér vĕḑêndŭ şi vĕḑêndŭ, că asupririle nu mai încétă, că birulŭ totŭ sporesce şi dreptate nu află nicăirĭ, se hotărî sĕ-şĭ facă singurŭ dreptate. Ura de multŭ nutrită începŭ sĕ isbucnéscă cu atâtŭ mai puternicŭ, cu câtŭ era mai veche. Rĕzeşulŭ striga:

Lăsa-m'oiu de rĕzăşiă
Ca s'apucŭ în haiduciă
Ca sĕ-mĭ facŭ *sfântă dreptate*
Cu cea ghiógă de pe spate

Şi toţĭ într'unŭ glasŭ, rĕzeşĭ şi iobagĭ, săturaţĭ până'n gâtŭ de multele nelegiurĭ, strigau revoltătorŭ:

Hai copii la cei stejarĭ
Sĕ tăiemŭ niscaiva parĭ
Ţĕra sĕ ni-o ţîrcuimŭ
Şi de esme s'o ferimŭ.

Şi cei mai curagioşĭ, carĭ luară drumulŭ spre codru sĕ-şĭ rĕsbune nelegiuirile suferite, sĕ cureţe ţĕra de esme, căpătară numele de *haiducĭ*. De sigurŭ, acesta li-s'a datŭ de strĕinĭ, căcĭ ţĕranulŭ îlŭ ia în altŭ înţelesŭ, decâtŭ celŭ adevĕratŭ. Cuvêntulŭ haiducŭ e luatŭ dela Turcĭ şi însemnéză hoţŭ, tâlharŭ, pe cândŭ Românulŭ privesce pe haiducĭ ca pe apĕrătorii, ca pe eroii sĕi şi mai bine li-se potrivesce numele de *voinicĭ*, care la poporulŭ nostru e sinomimŭ cu haiducĭ.

Haiducĭ mai mulţĭ şi mai vestiţĭ s'au ivitŭ la începutulŭ secolului nostru. Ei au fostŭ representaţĭ printr'unŭ şirŭ splendidŭ de voinicĭ, ca *Codrénu*, *Bujorŭ*, *Tunsu*, *Jianu*, *Voicu* ş. a. Haiducii au eşitŭ mai toţĭ fără deosebire din şirulŭ poporului asupritŭ. Dér printre ei vedemŭ câte-odată străcurându-se şi câte-unŭ boerŭ, ba chiar şi câte-unŭ popă, schimbând potcapiulŭ şi mătăniele cu sabiă şi flintă şi făcându-se din slujitorŭ alŭ altarului, şoimŭ de codru.

După cum amŭ spusŭ şi mai înainte, cei mai mulţĭ mergeau în haiduciă în urma asupririlorŭ, în urma lipsei. Dér pe lângă sĕrăciă, şi farmeculŭ codrului înverḑitŭ deştepta în inima ţĕranului românŭ unŭ dorŭ nespusŭ de voiniciă.

Şi sĕ nu credemŭ, că Românulŭ se făcea haiducŭ numai ca sĕ jăfuéscă pe streinĭ; nu, căcĭ lui îi era urîtŭ sĕ se facă hoţŭ. Elŭ mai întâi se gândia, sĕ gândia multŭ:

Ce s'apucŭ, ca sĕ muncescŭ
Pânea sĕ-'mĭ agonisescŭ,
Copilaşii sĕ-mĭ hrănescŭ?

Şi numai décă vedea, şi vedea, că nu mai are de ce sĕ se apuce, se făcea şoimŭ de codru.

Şi apoi nu orĭ cine o apuca spre codru, căcĭ viéţa de haiducŭ nu era uşóră. Nu putea orĭ ce omŭ sĕ supórte tóte greutăţile ei, sĕ fiă totŭ cu mâna pe puşcă gata de luptă. Şi pentru a fi haiducŭ se mai cerea sĕ fie voinicŭ şi curagiosŭ. Cântecile poporale ne spunŭ în destulŭ, ce se cerea dela unŭ haiducŭ.

Ei bine, s'a hotărîtŭ sĕ se facă haiducŭ şi étă-lŭ călare înarmatŭ din tălpĭ până'n crescetŭ străbătêndŭ potecile încurcate ale pădurilorŭ, cântândŭ din fluerŭ, îmbrăcatŭ cu iţarĭ, cu cămaşă lungă cu florĭ, cu zăbunŭ albŭ cu şinóre, cu o manta mare încinsă la gâtŭ, peste mijlocŭ cu brêu latŭ roşu şi cu şerparŭ; pe capŭ o căciulă mare de óie şi în picióre cu opincĭ strînsŭ legate cu curele.

Amŭ spusŭ de multe-orĭ până acum că cei ce voiau sĕ se facă haiducĭ, o luau spre codru, dér nu ne-amŭ datŭ nicăirĭ sémă de ce, şi nicĭ nu amŭ vorbitŭ despre relaţiunile, ce se legau între voinicŭ şi codru. Haiduculŭ se refugia în codru, fiind-că în elŭ afla unŭ asilŭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Étă o crudime ne mai pomenită, comisă cu intenţiunea de a-şĭ bate joců de unŭ omŭ onestŭ şi de conaţionalii sĕi! Décă acésta o făcea unŭ Românŭ cu unŭ Ungurŭ, adĭ tóte gazetele ar urla în contra nóstră şi criminalulŭ ar zăcé acum în fundulŭ temniţei, dér fiind-că aicĭ este vorba de unŭ Ungurŭ, nimenea nu-şĭ sfarmă capulŭ de-a da bietului Românŭ vre-o satisfacţiune, ér solgăbirĕulŭ se face, că nu aude, nu vede nimicŭ.

Casulŭ este fórte tristŭ, şi décă conducĕtorii poporului românŭ din Maladia suntŭ atâtŭ de slăbănogĭ, încâtŭ nu potŭ sĕ facă, ca în comuna lorŭ curatŭ românéscă sĕ-şĭ alégă unŭ primarŭ de Românŭ, ci alegŭ pe unŭ arêndaşĭ ca Duha, care e unicŭlŭ „Maghiar" din comună, şi încă şi acesta făcutŭ ér nu născutŭ, — sperămŭ celŭ puţinŭ, că poporulŭ va învĕţa prin nĕcasurile sale proprii şi va fi mai înţeleptŭ în viitorŭ.

i. p. l.

Chimitelniculŭ de Câmpiă, 29 Ian. 1892.

Onorată Redacţiune! Alegerile de deputatŭ dietalŭ pentru partida dela guvernŭ în cercŭlŭ electoralŭ alŭ Ludoşului de Mureşŭ s'a ţinutŭ în Ludoşŭ ierĭ, în 28 l. c. Candidatŭ de deputatŭ am audĭtŭ, că a fostŭ numai feciorulŭ fişpanului din Turda, omŭ ceva peste 20 de anĭ. Deşi Românii din Chimitelnicŭ au fostŭ martorĭ ocularĭ la unele crime şi brutalităţĭ, ce s'au comisŭ numai în véra trecută de organele şi gendarmeria actualului guvernŭ, faţă cu nisce femei bătrâne, sĕrace şi amărîte, fără ca ţipetulŭ lorŭ de durere sĕ afle rĕsunetŭ undeva; deşi abia s'au depărtatŭ esecutorii însoţiţĭ de gendarmeriă, carĭ veniră aicĭ la porunca „părintescului guvernŭ" pentru a lua în dare până aprópe şi cenuşa din vatră; deşi prin faimósa hotărîre a curiei maghiare din Februarie 1881 suntŭ aprópe despoiaţĭ şi de dreptulŭ la liberă folosinţă a regalului de crişmăritŭ, ca foştĭ iobagĭ; în fine deşi despre tote acestea, precum şi faţă cu ţinuta şi hotărîrile, ce conferenţa alegĕtorilorŭ românĭ ţinută în 20 şi 21 l. c. la Sibiiu, au fostŭ la timpŭ şi destulŭ de bine informaţĭ, luminaţĭ şi capacitaţĭ — totuşĭ unii din locuitorii acestei comune, în lăcomia lorŭ cea órbă de a-şĭ stêmpĕra gâtulŭ cu alcoholulŭ jidovescŭ, au alergatŭ spre întărirea chiar a acelui guvernŭ, carele numai ca erĭ-alaltăerĭ a comisŭ prin organele sale nedreptăţile susŭ amintite. La stăruinţa condamnabilă a judelui comunalŭ din locŭ *Vasiliu Ludoşianu* şi a notarului cercualŭ Uivárosy Sándor din Sângerŭ, înscenătorulŭ crimelorŭ din véra trecută, au mersŭ la urnă pe unŭ frigŭ mare şi în capŭ de iérnă următorii nesaţioşĭ, carĭ deşi ar crede omulŭ, că au ce mânca la casa lorŭ, se vede, că numai când mâncă de pe masa altuia se simtŭ sătui; étă-i cu numele: *Vasiliu Ludoşianu*, jude comunalŭ, omŭ fórte îndoelnicŭ şi materialistŭ fanaticŭ; *Gligoraşiu Mureşanŭ*, proprietarŭ de frunte, déră şi celŭ mai beţivŭ omŭ; *Ioanŭ Murĕşianŭ* lui Dumitru; *Georgiu Maiorŭ*, fratele fostului v.-protopopŭ; *Nistorŭ Ludoşianu*, fratele judelui; *Georgiu Dăteşianŭ*, Lucaciu; *George Mureşanu*, Săcălénulŭ, *Grecu Poderaşiu* şi póte şi alţii.

Dér spre ruşinea susnumiţilorŭ, unŭ Ungurŭ de aci, cu numele Görög János convinsŭ din propria-i speranţă, precum ar fi trebuitŭ sĕ fiă şi pomeniţii nesaţioşĭ, despre nedreptăţile guvernului actualŭ, deşi judele l'a îndemnatŭ şi nĕcăjitŭ destulŭ ca sĕ mérgă, totuşĭ a refusatŭ cu mândriă.

Ca de încheiare amintescŭ, că pe când au ajunsŭ la Ludoşŭ Chimitelnecanii cei leşinaţĭ, alegerea era deja terminată şi astfelŭ ei, carĭ de câteva dile nu mâncaseră în nĕdejdea tocanei unguresci nu au căpĕtatŭ chiar nimicŭ, aşa că de nu aveau banĭ la sine orĭ cunoscuţĭ şi némurĭ prin Ludoşŭ, abia s'ar fi pututŭ întórce acasă de fóme. Ce e dreptŭ, cătră Ludoşŭ au mersŭ cu căruţe, stégurĭ şi ceterasĭ, dér îndĕrĕtŭ au venitŭ ca Turcii după căderea Plevnei, totŭ câte unulŭ, aşa că şi în dîua următóre găsiai Chimitelnicanĭ pe drumŭ, abia mergêndŭ de fóme.

Până când, óre, o Dumnedeule, vorŭ mai esista fii de ai lui Juda în sînulŭ poporului românescŭ, carĭ ca Esau, pentru unŭ blidŭ de tocană ungurésca, sĕ vêndă cele mai preţióse clenodii ale naţiunei nóstre....

Unŭ Românŭ.

Reuniunea învĕţătoritorŭ românĭ din părţile Sătmărene.

Comitetulŭ centralŭ alŭ reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din archidiaconatulŭ părţilorŭ sătmărene (diecesa gr. cat. a Oradiei marĭ) a adresatŭ cătră d-nii protopopĭ, preoţĭ şi cătră toţĭ amicii culturei românescĭ din comitatulŭ Sătmarului, unŭ căldurosŭ apelŭ., în care-i provócă pe toţi sĕ grăbéscă a veni în ajutorulŭ acestei nobile reuniunĭ, care urmăresce desvoltarea şi înflorirea învĕţămêntului nostru naţionalŭ în acele părţĭ multŭ ameninţate.

Apelulŭ este subscrisŭ de d-nii: *Ciriacŭ Barbulŭ*, archidiaconulŭ părţilorŭ sătmărene şi parochŭ în Carei; *Gavrilă Lazarŭ de Purcăreţŭ*, protopopulŭ Careilorŭ şi parochŭ în Sanislău, ca preşedinte; *Georgiu Steancu*, învĕţătorŭ şi *Georgiu Mureşianŭ* cooperatorŭ în Carei, ca vicepreşedinţĭ; *Georgiu Mureşianŭ*, învĕţătorŭ în Sanislău, ca notarŭ; *Vasile Leşianu*, parochŭ în Sânmiclăuşŭ; *Ianŭ Silviu Selăgianu*, protopopulŭ Eriului şi parochŭ în Vezend; *Demetriu Chişŭ*, cantorŭ-învĕţătorŭ în Carei, ca cassarŭ; *Ioanŭ Sturza*, cant.-înv. în Domohida, ca controlorŭ; *Teodorŭ Groza*, cant.-înv. în Culciu, şi *Pavelŭ Maghiarŭ*, cantorŭ-învĕţătorŭ în Sauislău.

Din cuprinsulŭ apeluluĭ aflămŭ, că în înţelesulŭ hotărîrei adusă în adunarea generală dela 12 Augustŭ 1890 a acestei reuniunĭ, s'au constituitŭ cercurile filiali ale reuniunei după tracturile protopopescĭ, numindu-se ca preşedinţĭ ai singuraticilorŭ filiale d-nii protopopĭ, ér ceialalţĭ funcţionarĭ rĕmânŭ a se alege în adunările generale ale fiă-cărei filiale.

Hotărîrea de a se numi ca preşedinţĭ protopopii, s'a adusŭ în urma tristei împrejurărĭ, că în unele părţĭ s'au găsitŭ ómenĭ, carĭ au refusatŭ de-a primi onorifica sarcină de preşedinte alŭ cutărei filiale. Intre aceştia găsimŭ şi aicĭ pe protopopulŭ Sătmarului, pe acest omŭ fatalŭ cu numele Darabantŭ, care s'a distinsŭ între renegaţĭ prin trădarea limbei rituale a bisericei sale românescĭ. In tractulŭ acestui maghiaronŭ, care n'are sufletŭ şi inimă pentru cultura românéscă, amintita reuniune nicĭ până astădĭ nu şi-a putut forma o filială. Sperămŭ însĕ, că prin stăruinţa bărbaţilorŭ conscii de chiămarea lorŭ, va succede celŭ puţinŭ acum a înfiinţa o filială şi în acestŭ tractŭ.

Din apelulŭ amintitŭ mai susŭ aflămŭ tot-odată, că guvernulŭ ungurescŭ şi-a arătatŭ arama şi faţă cu acéstă moderată reuniune, căcĭ printr'unŭ ucazŭ ministerialŭ de dto 31 Octomvre 1891 44, Nr. 946 i-a detrasŭ favorulŭ liberului portŭ postalŭ, de care s'a bucuratŭ reuniunea timpŭ de 9 anĭ de dile. Prin acésta s'a pusŭ însemnate pedecĭ în regulata funcţionare a reuniuniĭ, dér avem firma speranţă, că cei ce din inimă se intereséză de sórtea învĕţămêntului românescŭ din acele părţĭ, vorŭ sci învinge greutăţile, de-ar fi ele orĭ câtŭ de marĭ, dovedindŭ prin acésta şi din a lorŭ parte, că precum a trăitŭ Românulŭ în trecut, aşa şi astădĭ elŭ scie sĕ trăéscă şi fără mila ungurésca.

Ne asociămŭ dér şi noi din inimă la memoratulŭ apelŭ, îndemnândŭ cu stăruinţă pe fruntaşii şi mai alesŭ pe preoţimea română din comitatulŭ Sătmarului, ca sĕ grăbéscă a veni în ajutorulŭ acestei reuniunĭ culturale românescĭ, inscriindu-se ca membri, grupându-se în jurulŭ ei şi sprijinindu-o din rĕsputerĭ cu cuvêntulŭ şi cu fapta, ce pe unica reuniune culturală românéscă în acele părţĭ ameninţate.

Corespondenţa „Gaz. Trans.

Reghinŭ, 27 Ianuarie 1892.

On. D-le Redactorŭ! In Nr. 5 alŭ „Gazetei" dela 20 Ianuarie a. c. corespondentulŭ „Sentinela" din Reghinŭ îmĭ împută, că la banchetulŭ datŭ de candidatulŭ de deputatŭ Kemeny Akos aşĭ fi participatŭ şi eu. In interesulŭ adevĕrului însĕ şi alŭ reputaţiunei mele ca omŭ tînĕrŭ, care de acum voiescŭ a-mĭ croi viitorulŭ, vinŭ a declara, că acéstă împărtăşire e falsă şi netemeinică, carea îşĭ află motivulŭ în împrejurarea de mai josŭ.

In dîua de 12 Ianuarie nicĭ nu am fostŭ în Reghinŭ, ci desŭ de diminéţă am plecatŭ dela unŭ cumnatŭ alŭ meu, ce e parochŭ în Nasna, nu departe de Murĕşŭ-Vaşarhei, spre a mĕ reîntórce acasă, împreună cu soţia mea şi cu medicinistulŭ Michailŭ Popŭ. Séra după 7 óre am ajunsŭ în Reghinŭ. Aicea, înţelegêndŭ, că tatălŭ meu s'ar afla la otelulŭ orăşănescŭ, m'am dusŭ spre a-lŭ chiăma sĕ vină sĕ mergemŭ împreună acasă. Se póte, că vĕdêndu-mĕ unii ómenĭ eşindŭ de acolo, au presupusŭ, cumcă şi eu am participatŭ la acelŭ banchetŭ. Acéstă presupunere e însĕ fără de nicĭ o basă şi faţă cu persóna mea ea este o calumniă din cele mai vătĕmătóre.

Amintescŭ şi aceea, că eu nicĭ cu acéstă ocasiune, nicĭ cu altele, n'am luatŭ parte la astfelŭ de întrunirĭ ungurescĭ şi nicĭ pe viitorŭ nu voiu participa. Declarŭ, oă am fostŭ şi voiu fi Românŭ adevĕratŭ; îmĭ iubescŭ limba şi naţiunea mai pe susŭ de orĭ ce, şi în cercŭlŭ meu de activitate am lucratŭ şi voiu lucra pentru cultivarea poporului şi naţiunei mele şi cerêndŭ interesele poporului şi ale naţiunei, fără şovăire, aşĭ primi rolulŭ unui altŭ Scevola.

Totdéuna am fostŭ unŭ aderentŭ sincerŭ şi înflăcăratŭ alŭ concluselorŭ partidului naţionalŭ, propagându-le la poporulŭ meu în egală mĕsură, ca şi preceptele religiunei. Aicea stau, aşa sĕ-mĭ ajute Dumnedeu!

Ioanŭ **Duma**,
presbiterŭ.

Telegramele „Gaz. Trans."

(Serviciulŭ biuroului de cor. din Pesta.*)

Alegerile dietale.

Budapesta, 29 Ianuarie. In Deva: Koloman *Barcsay*, liberalŭ, în Haţegŭ: Baronulŭ Alexiu *Nopcsa*, liberalŭ, în Hodsagh: Stefan *Voinicĭ*, liberal, în Dicio-Szt.-Mărtin: *Apathy*, liberalŭ, în Ciuc-Szereda: Iuliu Györffy, partida dela 48, în Bălăuşerĭ: Francisŭ *Kabos*, liberalŭ, în Körmend: contele Herman *Zichy*, independentŭ, în Covasna: Iuliu *Horvath*, naţional, în Cristurulŭ sĕcuescŭ: *Hoitsy*, partida dela 48, în Odorheiulŭ sĕcuescŭ: *Tibád*, liberalŭ, în Vajda-Hunyad: Carol *Pogány*, liberalŭ, în Kişvarda: Blasiu

*) Sosită ierĭ târdiu după încheierea fóiei.

---

faţă de prigonirile duşmanilorŭ, în elŭ putea sĕ trăéscă mai liberŭ şi apoi pădurea înverdită şi tóte frumseţele naturei au unŭ farmecŭ neasĕmênatŭ de mare pentru Românŭ. Bine înţelesŭ însĕ, că numai codrulŭ înverdĭtŭ, codrulŭ de primăvĕră le plăcea haiducilorŭ. Numai când sórele începe sĕ lucéscă mai veselŭ pe cerŭ, când câmpiile se îmbracă în verdéţă şi pădurea începe a înmuguri, pornesce haiduculŭ veselŭ spre codru cu puşca pe umerŭ, cântândŭ o doină voinicéscă. Şi câtŭ timpŭ codrulŭ îşĭ ţine frunda, haiducului îi merge bine, ér décă frunda începe sĕ se rărésca şi timpulŭ sĕ se înăsprésca, o apucă tristŭ spre sate, căcĭ atuncĭ poterile*) începŭ sĕ se îndeséscă şitótă iérna aştéptă cu nerăbdare sĕ se desprimăvăreze. Ei suntŭ învĕţaţĭ în liberŭ sĕ cutriere codrii, ér nu sĕ stea închişĭ între 4 păreţĭ şi de aceea érna zacŭ la para focului de dorulŭ codrului. Èrna o petrecŭ ei pe la rude, pe la cunoscuţĭ, séu ca slugĭ pela cei bogaţĭ, pe la Grecĭ şi ciocoi. Şi haiducilorŭ nu le place orĭ ce codru; lorŭ li-e dragŭ codrulŭ mare şi desŭ, ca numai ei sĕ-lŭ pótă străbate şi nimenĭ sĕ le dea de urmă. In astfelŭ de codri îşĭ aşédă locuinţa, unde călĕtorulŭ e minune şi glasulŭ omului poveste. Le place lorŭ:

Cătră sînulŭ codrului
In umbra fágetului,

séu:

In mijloculŭ codrului
Unde-i largŭ voinicului.

Fiindŭ codrulŭ de atâta folosŭ şi sprijinŭ voinicului, se nasce o strînsă legătură între ei. Haiduculŭ de multeorĭ dă atâtŭ primăverei, câtŭ şi codrului, numele de mamă şi totdéuna, când e strîmtoratŭ de poteră, ultimulŭ refugiu, ce şi-lŭ caută, e în codru. Şi totdéuna se rógă de elŭ sĕ-lŭ ascundă în desişurile sale, sĕ nu-lŭ dea legatŭ, căcĭ elŭ nimicŭ nu i-a furatŭ. Nimicŭ, nimicŭ nu i-a stricatŭ, decâtŭ numai o ramură i-a tăiatŭ, ca sĕ-şĭ acaţe armele. Dér şi acésta n'a tăiat'o numai aşa, ci fiindcă nu a avutŭ airea unde sĕ şi-le pue, căcĭ:

Le-aşĭ fi pusŭ, codri, pe josŭ
Dér pămêntu-i umedosŭ
Şi ferulŭ e ruginosŭ.

Insĕ cândŭ vede voiniculŭ, că s'apropie timpulŭ, ca sĕ-lŭ părăséscă, îlŭ apucă o mâniă faţă de codru, căcĭ de ce-şĭ scutură frundele şi nu le păstrézā tómna ca şi véra, şi érna ca primăvéra. Atuncĭ dice elŭ:

Codri, codri duşmanŭ eştĭ
Pe voinicĭ îi amăgeştĭ
Şi de duşmanĭ nu-i fereştĭ.
Câtŭ eştĭ, codri, de frundosŭ
Èrna putredescĭ tu josŭ.

Dér în poesiile poporale vedemŭ, că şi codrulŭ arată prietiniă faţă de voinicĭ şi nu rĕmâne nesimţitorŭ faţă de iubirea lorŭ, căcĭ elŭ plânge, când îlŭ părăsescŭ ei, şi décă morŭ, elŭ îi jelesce scuturându-şĭ frunda.

Codrulŭ era casa voinicilorŭ. Séra se puneau rótă împrejurulŭ unui focŭ mare şi aşteptau sĕ se frigă mieii luaţĭ dela ciobanĭ fără plată, fără banĭ. Ei frigiau mieii într'unŭ modŭ deosebitŭ. După-ce îi curăţiau de mĕruntae, îi cosiau ér în piele şi-i băgau întregĭ într'o grămadă de jeraticŭ. Şi poporulŭ ne spune, că haiducii nu frigŭ berbecii cum se frige.

Ci-i anină prin cârlige
Şi-i întórce prin belciuge
Sĕ le facŭ carnea dulce.

Când se aflau la masă lângă óla cu vinŭ şi lângă mieii graşĭ, uitau tóte nĕcazurile vieţei lorŭ, părăsiau faţa seriósă, posomorîtă, se înveseliau, limba li-se deslega şi strigau:

Asta-i viéţă de voinicŭ
Că nu-ţĭ pasă de nimicŭ,
Nicĭ de domnŭ şi nicĭ de draculŭ
Trăéscă codrulŭ, sĕraculŭ!

(Va urma) T. D. E.

Potera era o cétă de ómenĭ înarmaţĭ, puşĭ în serviţiulŭ stăpânirei.

Poesii poporale.

Culese din poporŭ.

Arde, Dómne, délurile
Sĕ rĕmână şesurile:
Sĕ s'adune dorurile

Farkas, independentŭ, în Szobb: Oskar *Ivanka*, naţionalŭ, în Vaal: Iuliu *Lits*, independentŭ, în Zalaegérszeg: *Pazmandy*, în Cojocna: Br. Samuel *Iozsika*, liberalŭ, în Cluşiu: *Hegedus*, *Zsigmond*, ambii liberalĭ, în Ciuc-Szereda: Iosit *Molnar*, independentŭ, în Murĕşŭ-Oşorheiu: secretarulŭ de statŭ *Lukács* şi Gavriilŭ *Bethlen*, naţionalŭ.

Huiedinŭ, 30 Ianuarie. La alegerea de aicĭ, unde au statŭ faţă în faţă candidaţii: *Samborg*, liberalŭ şi *Brody*, independentŭ, preşedintele anunţà încheerea la prânzŭ, când mai lipseau încă 10 minute, când deodată întrà în sala de alegere o cétă de independenţĭ fanaticĭ şi beţĭ, carĭ smânciră preşedintelui actele oficióse de alegere, pe acestea precum şi listele electorale le rup seră. Preşedintele, precum şi ceilalţĭ membri ai comisiunei electorale *fură bătuţĭ până la sânge.* Gendarmeria interveni, dér mulţimea nu se lăsà, din care causă gendarmii se folosiră de arme; *3 persóne au fostŭ împuşcate, una a fostŭ rănită.* Deórece e temere de unŭ nou atacŭ s'a cerutŭ miliţiă din Cluşiu. Actulŭ de alegere nu a pututŭ fi continuatŭ. In Nagy-Kollo a fostŭ alesŭ Franciscŭ *Kállay*, independentŭ; în Szek: Baronulŭ Carol *Huszár*, liberalŭ; în Orăştiă: Arpád *Teleky*, liberalŭ; în Ilyefalva: Ioan *Nayy*, liberalŭ; în Baia de Crişŭ: Gabriel *Iozsika*, liberalŭ.

Berlinŭ, 30 Ianuarie. In camera deputaţilorŭ s'au întêmplatŭ scene turbulente. După ce *Virchow* vorbi în contra proiectului de lege pentru şcóle, se ridicà cancelarulŭ imperiului contele *Caprivi*, la o polemică, care conţinù o abḑicere totală la adresa naţionalilorŭ liberalĭ. Drépta aplaudà freneticŭ. Stânga însĕ începù sĕ şuere şi sĕ fluere. Preşedintele supremŭ *Benningsen*, conducĕtorulŭ liberalilorŭ naţionalĭ, a demisionatŭ. In curêndŭ va dimisiona şi ministrulŭ *Miquel*.

Parisŭ, 30 Ianuarie. Guvernulŭ are intenţiunea, de a urmări pe cei cincĭ cardinalĭ, carĭ au adresatŭ cunoscutele pastorale, din causă, că aceştia au abusatŭ de oficiulŭ lorŭ.

Roma, 30 Ianuarie. Senatulŭ a primitŭ tractatele comerciale.

Vorbe bĕtrânescĭ.

Rodna vechiă, 1892.

Amŭ întrebatŭ în ḑilele trecute pe unŭ moşneagŭ, ce idee are elŭ despre mersulŭ trebilorŭ acestui veacŭ? Ér elŭ, după ce se gândì o leacă 'mĭ respunse:

Mai de multŭ, toţĭ slujbaşii se alegeau de mulţime, care după cum era chematŭ. Mai întâiu se adunau bĕtrânii, fiă ai satului, orĭ ai varmegiei (comitatului) orĭ ai ţinutului şi sfătuiau, la care slujbaş câtă plată sĕ-i se dea? Apoi după cum eşia din hotărire aşa era făcut: purcarulŭ se capete o cupă de grăunţe de fie-care porcŭ, pĕcurarulŭ o piţulă de óiă, boariul unŭ slotŭ rĕu de bou, dascălulŭ o miérţă de mălai de copilŭ şi patru piţule banĭ, popa o miérţă de mălai de fumŭ şi o ḑi de lucru; primariulŭ unŭ slotŭ rĕu de fumŭ şi o ḑi de clacă, notarulŭ atâta sumă de banĭ din lada satului şi. aşa. mai. departe. Apoi se vestia că: uite slujbele astea suntŭ de umplutŭ, cine-i om de omeniă şi vré sĕ cuprindă o slujbă de astea, sĕ dea înainte. Aşa apoi cei ce vréu sĕ se pună în slujbă băgau rugările lorŭ, ér ómeniĭ alegeau pe cei mai harnicĭ, pe cari-i cunosceau din moşĭ strămoşĭ, ér tistiile mai înaltei întăriau după cum cerea mulţimea. Aceştĭ slujbaşĭ erau decĭ întraţĭ în slujbă pe uşa cea largă, care se numesce voinţa poporului.

Astăḑĭ altcum stau lucrurile. Slujbaşii satelorŭ şi ai varmegielorŭ nu păşescŭ înainte pe uşa cea largă, ci suntŭ ridicaţĭ de pĕrŭ în vêrfulŭ hornului şi pe turnŭ la vale suntŭ slobodiţĭ în mulţime, sĕ o chiverniséscă, sĕ o împace, sĕ o judece. Acuma până şi jupânii primarĭ sătescĭ suntŭ astfel puşĭ, ca nesce păpuşĭ din Viflaim. Şi decĭ, nu-i mirare că suntŭ mulţĭ mânjiţĭ din ei, că rogu-te, dumniata n'ai fi mânjitŭ de funingine, décă te slobodia cineva pe horn la vale?

„Amŭ ajunsŭ vremurĭ rele, dragii mei, şi ḑise la urmă bĕtrânulŭ şi eu i-am datŭ dreptate, căcĭ tocmai aşa este cum a ḑisŭ el: slujbaşii satelorŭ şi ai varmegielorŭ toţĭ pe hornŭ vinŭ în mijloculŭ poporului nostru şi de aceea suntŭ aşa de „mânjiţĭ de funingine."

I. P. R.

Pentru ajutorarea şcolarilorŭ.

Braşovŭ, 15 Ianuarie v. 1892.

In urma apelului publicatŭ de noi în preţuitulŭ ḑiarŭ „Gazeta Transilvaniei" în scopulŭ provederei elevilorŭ sĕracĭ dela şcóla rom. gr. or din Braşovulŭ-vechiu cu vestminte, încălţăminte etc., subscrişii amŭ luatŭ angajamentulŭ de-a colecta ofertele benevole pentru scopulŭ susatins. Resultatulŭ, mulţămită generosităţii on. publicŭ din locŭ, a fost fórte îmbucurătorŭ, căcĭ amŭ colectatŭ în decursŭ de 10 ḑile frumósa sumă de 107 fl. 57 cr.

Din suma acésta amŭ spesatŭ: pentru flanele la băeţĭ şi fetiţe 36 fl. 50 cr.; cisme 21 fl.; materiă pentru pantalonĭ 15 fl. 18 cr.; materiă pentru rochii 15 fl. 96 cr[...] 3 fl. 30 c[...] 62 cr.; a[...] 35 cr. Su[...]

Subt[...] 107 fl. 5[...] rĕmasŭ [...] s'au pro[...] de scrisŭ[...]

Imp[...] cerii D[...] óre-care [...] tulŭ împăr[...] *George Perşinariu* [...] primulŭ epitropŭ alŭ [...] Mai întêiu tinerimea şcolară a[...] troparulŭ Nascerei şi diferite colin[...] Crăciunŭ sub conducerea înv. Joandre[a]. A urmatŭ apoi o cuvêntare rostită de păr. G. Perşinariu şi alta de înv. Joandrea, în carĭ li-sa spusŭ elevilorŭ că nu numai sĕrăcia a fostŭ îndemnulŭ corpului învĕţătorescŭ de a întreprinde colecta, ci şi dorinţa ferbinte, ca cei împărtăşiţĭ sĕ se şi pórte bine şi sĕ înveţe, făcêndŭ bucuriă părinţilorŭ lorŭ. După unŭ întreitŭ „sĕ trăiéscă" la adresa P. T. contribuenţĭ şi contribuente, s'au împărtăşitŭ cu obiectele procurate 45 de elevĭ şi eleve. Uniĭ au primitŭ pantalonĭ, flanele şi cisme, séu flanele, rochiţe şi cisme, alţii câte două bucăţĭ şi numai vre-o câţĭva câte o bucată de haină. Cărţĭ s'au împărţitŭ la 8 băieţĭ din clasa a II-a, ér mai la urmă s'au distribuitŭ mere şi câte 5 caiete cu cele mai delipsă rechisite de scrisŭ la toţĭ 152 de elevĭ şi eleve din ambe clasele.

Ţinemŭ de prisosŭ a mai descrie bucuria elevilorŭ şi a părinţilorŭ lorŭ, carĭ nu s'au aşteptatŭ la unŭ asemenea actŭ de binefacere, de-órece la şcóla nóstră de aicĭ s'au împărţit pentru prima dată elevilorŭ sĕracĭ îmbrăcăminte şi încălţăminte pe basa unei colecte.

P. T. domnĭ şi dómne, carĭ au binevoitŭ a contribui cu oferte în banĭ sunt următorii:

Ioanŭ de Lemeny, căp. supr. în pens. 5 fl.; Diamandi Manole, 5 fl.; Dimitrie Stănescu 5 fl.; Constantinŭ de Steriu, bancherŭ 5 fl.; Filiala inst. „Albina" 5 fl.; G. B. Popp 4 fl.; d-na E Gerassy 10 francĭ; d-nii: Gr. Birea, comerciantŭ 3 fl.; P. Nemeş, not. publicŭ 2 fl.; S. Damianŭ, adv. 2 fl.; Tr. Meţianu, protopresbiter 2 fl.; I. Seniuţă, secr. efor. şcol. 2 fl.; P. Ionaşiu prof. 2 fl.; I. Săbădeanŭ, comerciantŭ 2 fl.; G. Şerbanŭ, ampl. pens. 2 fl.; Fraţii S. Mihalovicĭ 2 fl.; d-na Eufemia Kertsch 2 fl.; d-na Eugenia B. Arion 2 fl.; d-nii: I. Petric, protopresb. 1 fl.; Bart. Baiulescu, protopresb. 1 fl.; V. Voina, parochŭ 1 fl.; G. Perşinariu, parochŭ 1 fl.; Ios. Puşcariu, adv. 1 fl.; I. Lengeru adv. 1 fl.; Oct. Sorescu, adv. 1 fl.; Victorŭ Popescu, adv. 1 fl.; Dr. D. Popp, adv. 1 fl; Petru 1 fl. Dr. Baiulescu, medicŭ 1 fl.! Popp, jude la trib. reg. 1 fl.; Ip. Ilasievicĭ, directorŭ gimn. 1 fl.; I. Popea, prof. 1 fl.; ce[...] vrea [...] 50 cr., L[...] Colibanŭ 4[...] Baboie 30 cr., [...] 20 cr., A. A. Lu[...] nică 20 cr. Suma [...]

Afară de aceştia d-lŭ I[...] bricantŭ de ciorapĭ, a do[...] pentru 4 băieţĭ de etate dife[...] prof. Lazarŭ Nastasi o părechea muliţe şi d-lŭ Virgilŭ Oniţŭ, prof. o p[ă]reche de ghete de iérnă.

Priméscă m. on. d-nĭ şi stimabilele dómne, carĭ au contribuitŭ cu ofertele lorŭ la alinarea în parte a suferinţelorŭ micilorŭ elevĭ, espresiunea sincerei şi căldurósei nóstre mulţămite, ce o aducemŭ şi pe acéstă cale în numele elevilorŭ.

George Joandrea învĕţăt. *Florea Şoneriu* învĕţăt.

[...]inţă d-lorŭ abonenţĭ.

[...]indŭ din partea unora [...]omnii, carĭ au abonatŭ [...]tră, reclamărĭ, că nu au [...] la timpŭ numerii apăruţĭ [...]ceputulŭ anului curentŭ, [...] de lipsă a observa, că ne[...]a regulată a foii provine [...]n neabonarea la timpŭ, séu [...]lămurita însemnare a adre[...]bonentului. Dreptŭ aceea, re[...]ŭ din nou rugarea, că domnii, [...]roescŭ sĕ aibă fóia nóstră, [...] abonamentulŭ câtŭ se [...]nu şi sĕ scrie adresa [...] totdeodată şi [...]rĭ au mai [...] abo[...]na

[...]mĕrŭ de 132,912 capete. — Se notéză: marfa *ungurésca* veche, grea dela 43 până la 44— cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela 46— cr. până la 47— cr., *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la 46— cr. — *uşóră* dela 42— cr. până la 44— cr. — *Marfă ţĕrănéscă* grea dela 43— până la 45— cr. — *de mijlocŭ* dela 42 – cr. până la 43— cr. *uşóră* dela 42— cr. până la 44 cr. — *Marfă de România Bákony* de grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr. transito dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 43—44 cr. transito, mijlociă grea dela 42—43½ cr. transito uşóră dela 41—42½ cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu 4½.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 30 Ianuarie st. n. 1892.

Bancnote românescĭ	Cump.	9 30	Vênd.	9 34
Argintŭ românescŭ	„	9.22	„	9.27
Napoleon-d'orĭ	„	9.32	„	9.37
[...] turcescĭ	„	10.58	„	10.63
[illegible]	„	9.58	„	9.63
[...] „Albina" 6%		—.—	„	—.—
[...] „ 5%	„	—.—	„	—.—
[illegible]	„	5.45	„	5.50
[illegible]	„	114.	„	115.—
[illegible]		57.50	„	57.90

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din A.-Diaconatulŭ părţilorŭ Sătmărene, aparţinĕtorŭ diecesei oradane- îşĭ va ţiné adunarea generală anuală la 11 Faurŭ n. c. la 8 óre a. m. în comuna Sânmiclăuşŭ.

Membrii ordinarĭ ai reuniunei au sĕ notifice presidiului cu 14 ḑile înainte scusele pentru eventuala lorŭ absentare, căcĭ la din contră vorŭ fi pedepsiţĭ cu 2 fl. în favorulŭ cassei reuniunei (veḑĭ § 16 lit. b. din ord. ministerială din 1881.)

Membrii doritorĭ a diserta în adunare, au a-şĭ trimite disertaţiunile la presidiulŭ reuniunei în Sanislău până în 5 Faurŭ n. c.

Competinţele anualĭ şi restanţele se vorŭ rĕspunde până în 5 Faurŭ.

Programa: 1) Celebrarea cultului divinŭ la 9 óre diminéţa; 2) deschiderea şedinţei; 3) Raportulŭ comitetului; 4) Inscrierea membrilorŭ noi; 5) Intregirea biuroului reuniunei şi a comitetului; 6) Alegerea comisiunilorŭ diverse; 7) Cetirea disertaţiunilorŭ înaintate la presidiu; 8) Propunerĭ practice; 9) Statorirea numĕrului adunărilorŭ cercualĭ; 10) Incassarea tacselorŭ dela membrii noi şi vechĭ, precum şi a altorŭ oferte benevole; 11) Defigerea locului şi a timpului adunărei generale procsime; 12) Propunerĭ diverse referitóre la înaintarea scopului reuniunei.

Sĕ s'adune doi cu doi
Eu cu badea amêndoi.

*

Pe din josŭ de satŭ la vale
Trece dorulŭ meu călare
Şi cum trece nu mĕ'n trébă,
Gândescĭ, că nu i-am fostŭ dragă;
Trece badea pe calŭ albŭ
Blăstăma-l'aşĭ şi mi-i dragŭ,
Trece badea pe calŭ surŭ
Blăstăma-l'aşĭ nu mĕ'ndurŭ,
Că i-au fostŭ buzele murĭ
Gura mere de fagurĭ.

*

Frunḑă de iederă verde
Omŭ de omŭ trage nĕdejde
Numai eu nu tragŭ nĕdejde
Că cu badea nu-sŭ de-olege.
Elŭ e Ungurŭ, i-osŭ Română
Dragostea nu ni-i deplină;
Io-sŭ Română, elŭ e Ungurŭ
De-a lui dorŭ eu nu mĕ bucurŭ,
De-ai fi, bade, de Românŭ
Ţi-aşŭ purta doruţu'n sînŭ,
Dér nu eştĭ de legea mea
L'oi purta şi nice prea.

*

Frunḑe verḑĭ dintre girezĭ
Drăguţŭ ca şi-alŭ meu nu veḑĭ,
Pe elŭ e cămeşa d'albă
La grumazĭ năframă négră,
Pe din susŭ de gurişóră
Cunună de mustecióră,
Pe de-asupra ochilorŭ
Cărare c'a Domnilorŭ.
Cărare de rogozŭ verde
Rĕu mĕ temŭ că mi-l'oi perde,
Că l'am mai perdutŭ odată
Şi l'am găsitŭ la o fată
Stare-arŭ ea nemăritată
Ca mărgéua nenşirată.
L'amŭ aflatŭ datŭ gândului
La curţile dorului
Unde-sŭ porţile deschise
Mândrile pe table scrise.
Dér dorulŭ m'a întrebatŭ
Că la ei eu ce-am cătatŭ?
Cautŭ p'ălŭ cu curea lată
Susŭ e Dumneḑeu sĕ-lŭ bată
Că ma'nvĕţatŭ sărutată,
Acum mĕ lasă uitată.
Cautŭ p'ălŭ cu pénă verde
Susŭ e Dumneḑeu şi-lŭ vede
Că m'ai învĕţatŭ a iubi
Şi-amu mĕ lasă-a dori.
Bate Dómne pe-acela
Care'nşélă drăguţa,
O înşélă şi n'o ie
Bate-lŭ Dómne cu ce-i vré
Sĕ n'aibă pită pe masă
Nicĭ sănĕtate'n ósă
Nice sare'n sălăriţă
Nice pită pe poliţă.

Dohŭ, 1891. Victorŭ Boţianu, învĕţătorŭ.

La pórtă la Ţerigradŭ
Tînĕrŭ voinicŭ s'a'nsuratŭ
Tînĕră fat'a luatŭ;
Au trăitŭ douĕ-trei ḑile,
Şi'a'nceputŭ a-o mustra
Da şi elŭ şi mamă-sa.
Ea din graiu aşa-i grăia:
Bărbate nu mĕ mustra,
Nice tu, nicĭ mamă-ta;
Mâne-i têrgŭ la Baia mare
Şi m'oiu face de vênḑare
Şi frumosŭ io m'oiu găta
Cu haine dela maica:
Totŭ hăiniţe de anglie
Din umerĭ pânâ'n călcâie.
Nicĭ vorba n'a isprăvitŭ,
Şi la têrgŭ a nemeritŭ.
— „Alele, feciorŭ de Sêrbŭ,
De ce-ai scosŭ nevasta'-n têrgŭ?
Orĭ ai scos'o de vênḑare,
Séu dóră de fala mare?"
— „N'am scos'o de fala mare,
Că amŭ scos'o de vênḑare
Că mi-i legatŭ capu 'n dare."
— „Spune-mĭ preţulŭ câtŭ îlŭ cei?"
— „Numai trei sute de lei."
— Spune-mĭ capulŭ banilorŭ?"
— „Trei sute de banĭ mĕrunţĭ,
Apoi sue-ţi-o 'n căruţŭ?
Elŭ din graiu aşa grăia:
— „Nevăstuţă, draga mea,
Io banii pentru tin' i-am datŭ,
Déră nu te-am întrebatŭ
Că tu de ce viţă eştĭ?"
„Io-sŭ de viţa Banului,
Din ţéra Ardélului."
Elŭ din graiu aşa grăia:
„Nevăstuţă, draga mea,
Mai na banĭ pe câţĭ ţi-am datŭ
Du-te 'napoi la bărbatŭ."

Biia, 1892 Toma Simu învĕţătorŭ.

NB. Conformŭ decisiunei adunărei generale, ţinută totŭ în Dobŭ, membrii participatorĭ la adunarea generală au a se insinua la învĕţătorulŭ localŭ înainte cu 6 ḑile, pentru îngrijirea viptualelorŭ.

Carei, 18 Ianuarie 1892.

Gavrilă Lazarŭ de Purcăreţŭ, preşedinte. **Georgiu Mureşanŭ**, notarŭ.

HIGIENA.

Curăţenia Corpului.

Sănĕtatea este celŭ d'ântâiu dintre bunurile ce natura ni-a datŭ şi posedarea séu conservarea ei, este o comóră nepreţuită, căcĭ cândŭ suntemŭ sănĕtoşĭ putem munci séu putemŭ petrece; putemŭ a ne înveseli, séu a alerga în tóte părţile pentru a agonisi hrana nóstră şi a întregei familii; dér cândŭ suntemŭ bolnavĭ, totulŭ stă în părăsire, şi nu numai că consumămŭ şi ceea ce amŭ agonisitŭ, dér de sigurŭ intrămŭ şi în datorii. Pentru celŭ săracŭ cu deosebire, sănĕtatea este nepreţuită, căcĭ numai ea îĭ dă hrana ḑilnică.

Starea sănĕtăţei depinde dela îngrijirile ce vomŭ avé pentru corpulŭ nostru, pe care, pe lângă că trebue sĕ'lŭ ferimŭ de diferite intemperii, precum frigŭ, plóe, îmbrăcându-ne bine; pe lângă că trebue sĕ ne hrănimŭ bine şi sĕ nu facemŭ abusurĭ de orĭ-ce felŭ ar fi, apoi trebue sĕ îngrijimŭ de curăţenia séu spălarea lui, căcĭ acésta ajută fórte multŭ la sănĕtate.

Spălarea séu scăldarea corpului, nu numai face ca funcţiunile pelei sĕ se îndeplinéscă mai bine, dér face pielea mai móle şi mai fragedă, şi pentru femei acéstă calitate a pelei adaogă la frumseţele corpului.

Necurăţenia corpului şi mai cu sémă a cămăşei, căcĭ ea este directŭ în atingere cu pelea şi absórbe o parte din înăduşéla, ce ese din corpŭ, nu numai că face unŭ rĕu sănĕtăţei şi arată disordine şi lenevire din partea acelei persóne, dér chiar trăsăturile frumóse ale corpului se pierdŭ şi disparŭ la vederea unui capŭ ciufulitŭ şi a unorŭ haine murdare. Orĭ-cine îşĭ va întórce de sigurŭ privirile dela o fiinţă cu pĕrulŭ nepeptĕnatŭ, cu mânele şi pelea zoióse, cu cămaşa murdară, rĕspândindŭ unŭ mirosŭ nesuferitŭ.

Atâtŭ de multŭ contribue curăţenia la conservarea sănĕtăţei, în câtŭ de cei vechĭ era considerată ca o virtute.

Femeia cu deosebire are datoria îngrijirei de curăţenia casei, a copiilorŭ şi a întregei familii; dér îi este fórte cu greu sĕ o practice, décă n'a primit'o şi ea ca moştenire dela părinţii ei, şi nicĭ nu'i s'a datŭ în scolĭ noţiunĭ îndestulătóre de beneficiile curăţeniei şi prin urmare cunoscinţe precise de igienă.

* * *

Se scie, că pelea formézā unŭ învĕlişŭ generalŭ alŭ corpului şi că suprafaţa sa posedă o mulţime nemărginită de micĭ găurele, numite *porĭ*, pe unde ese înăduşéla séu transpiraţiunea.

Inăduşéla ese din corpŭ sub formă liquidă şi gazósă, cuprinḑêndŭ în ea mai multe substanţe, unele acide, altele alcaline, ér altele grase. Tote aceste substanţe reţinute în sânge, potŭ da nascere la diverse bóle generale, séu ale pelei. La unele persóne înăduşéla are unŭ mirosŭ fórte greu şi acésta provine din causa descompunerei acelorŭ substanţe, ce suntŭ scóse afară din corpŭ prin transpiraţiune şi mai cu sémă a substanţelorŭ acide séu acre.

Transpiraţiunea se face peste tótă suprafaţa corpului în fiă-care momentŭ şi chiar în starea cea mai mare de repaosŭ nu încetéză; ea nu dispare de câtŭ odată cu viéţa, şi oprirea séu suprimarea ei dă nascere la bóle fórte grele. De aceea, când suntemŭ înăduşiţĭ, trebue sĕ ne păzimŭ de a sta în curente de aerŭ, séu de a trece din o temperatură caldă la alta rece în unŭ modŭ bruscŭ, séu a bea apă rece mai cu sémă când suntemŭ şi obosiţĭ.

Cantitatea de înăduşală, ce o persónă scóte în 24 óre, după esperienţele făcute, este de unŭ chilogramŭ până la 1 $\frac{1}{2}$ chilogr.; când facemŭ exerciţii séu în timpii călduroşĭ scótemŭ o cantitate şi mai mare.

Când suntemŭ bolnavĭ, provocarea séu începerea transpiraţiunei în unŭ modŭ moderatŭ, este unŭ semnŭ bunŭ şi aduce marĭ folóse, căcĭ pielea începêndŭ sĕ funcţioneze, se aruncă afară din corpŭ o mare parte din substanţele vătămătóre sănĕtăţei.

* * *

Inăduşéla, aducêndŭ neîncetatŭ la suprafaţa corpului materii grase, acestea se fixéză pe pele şi unindu-se cu prafulŭ, fumulŭ şi diferite alte corpurĭ străine din atmosferă, din carĭ unele de sigurŭ fórte vătĕmătóre, se îngróşă, se întărescŭ şi formézā unŭ stratŭ, numitŭ vulgarŭ lip séu jeg şi formândŭ unŭ felŭ de învĕlişŭ, astupă porii pelei şi le opresce funcţionarea; apoi încercândŭ şi diferite descompoziţiunĭ, dă corpului acelŭ mirosŭ nesuferitŭ. Din causa astupării porilorŭ şi oprirei funcţionărei regulate a pelei, vedemŭ făcêndu-se pe suprafaţa corpului diferiţĭ coşĭ séu bube, precum arătându-se şi parasiţĭ séu alte bóle de pele.

Curăţenia corpului nu se póte întreţiné decâtŭ prin scăldarea regulată a lui şi spălarea albiturilorŭ. Pentru ca cine-va sĕ se obicĭnuéscă a'şĭ spăla corpulŭ regulatŭ, trebue sĕ se deprindă la acésta din mica copilăriă; la noi asemenea deprinderĭ lipsescŭ fórte multŭ şi suntŭ bărbaţĭ, femei şi copii, carĭ nu facŭ băi decâtŭ prin întêmplare, séu cine scie în ce împrejurărĭ; însĕ ca sĕ se ducă de bună voiă şi înadinsŭ ca sĕ facă bae, fórte rarŭ se întêmplă, afară de cei ce au cunoscinţe igienice.

De cei dela ţéră nicĭ nu-i vorbă, căcĭ nicĭ n'au unde face o bae, afară de véra în o gârlă; nicĭ n'au deprindere, ca mergêndŭ pe la têrgŭ sĕ facă şi câte-o bae; cu tóte că şi prin têrgurĭ rarŭ se găsescŭ instalaţiunĭ de băi, căcĭ şi têrgoveţii nu se prea grăbescŭ nicĭ ei sĕ facă băi aşa de desŭ.

* * *

Orĭ-ce lucru ca să intre în deprinderile unuĭ omŭ séu a unui poporŭ, trebue să fie impusŭ şi şi practicatŭ din mica copilărie.

Pentru a se introduce obiceiulŭ ca fie-care sĕ-şĭ cureţe corpulŭ făcêndŭ câte-o bae odată sau de două orĭ pe lună, după necesitate, trebue sĕ'l deprinḑă din mica copilărie; sau încă de pe băncile şcólei, căcĭ obiceiurile bune séu rele contractate din copilărie au mai multă durabilitate . . .

(*„Apĕrătorulŭ Sănĕtăţii.“*)

ECONOMIA.

Nutrirea vitelorŭ.

De mare însemnătate la nutrirea vitelorŭ este şi adăpatulŭ regulatŭ. Cu câtŭ vitele se nutrescŭ cu mai multŭ nutreţŭ uscatŭ, cu atâtŭ trebue sĕ li-se dée mai multŭ de beutŭ. Amŭ arătatŭ în numerii trecuţĭ, că érba crudă are 80 la sută apă, din acésta causă vitele şi béu mai puţină apă véra, când suntŭ la păşunatŭ.

Apa este celŭ mai indispensabilŭ mijlocŭ pentru a muia nutreţulŭ uscatŭ şi a-lŭ face prin aceea mai plăcutŭ şi mai uşorŭ de mistuitŭ. Cu câtŭ vitele suntŭ mai tinere, cu câtŭ stomaculŭ lorŭ este mai puţinŭ desvoltatŭ, cu atâtŭ trebue sĕ li-se dée mai multă apă când se nutrescŭ cu fênŭ séu otavă. Unii voescŭ, ca de lângă eslea vitelorŭ mai tinere ca de doi anĭ, sĕ nu lipséscă vasulŭ cu apă.

Cea mai bună apă pentru vite e cea din apele curgĕtóre. Din fântânĭ încă e bună, dér trebue scósă cu câteva minute mai înainte de adăpare, ca sĕ se pótă aerisa. Sĕ ne ferimŭ a da vitelorŭ apă de totŭ rece, căcĭ prin acésta se potŭ uşorŭ bolnăvi, căpătândŭ rĕcélă (armorarŭ). Din acéstă causă, cu deosebire pe timpulŭ iernei, când suntŭ gerurile cele marĭ, trebue sĕ le încălḑimŭ puţinŭ apa, séu sĕ li-o ducemŭ în grajdŭ, ca sĕ stee acolo câteva óre, până se mai încălḑesce.

Ce se ţine de vacile cu lapte, s'a constatatŭ prin mai multe experienţe, că cu câtŭ se dă acelora nutreţŭ mai bunŭ şi apă mai călduţă la adăpatŭ, séu lăturĭ, cu atâtŭ dau lapte mai multŭ şi mai bunŭ.

Mulţĭ din economii noştri adapă vitele iérna numai odată pre ḑi. Acésta este o mare greşélă, deórece prin aceea pătimesce mistuirea; decĭ în decursulŭ fiă-cărei mâncărĭ trebue sĕ le şi adăpămŭ. Vitele se adapă în decursulŭ mâncărei, éră caii după mâncare.

In decursulŭ nutrirei, atâtŭ preste iérnă, câtŭ şi véra, nu trebue sĕ lipséscă dela vite nicĭ sarea, carea, după-cum s'a constatatŭ, face nutreţulŭ mai plăcutŭ şi mai uşorŭ de mistuitŭ. Pentru o vită mare se recerŭ de regulă 15 chilograme de sare, ér pentru unŭ viţelŭ până la doi anĭ 4—8 chilograme.

Nu de puţină însemnătate pentru nutrirea vitelorŭ suntŭ: grajdurile şi eslile. Cele d'întâiŭ întru atâta, ca sĕ fiă destulŭ de largĭ, luminóse şi căldurόse, éră cele de alŭ doilea, ca sĕ fiă bine făcute, sĕ nu cadă nutreţulŭ din ele; sĕ nu fiă făcute numai în faţa pămêntului, căcĭ atunci vitele ar puté călca nutreţulŭ din ele, séu arŭ puté cădé în ele preste nópte, sĕ se primejduéscă séu chiar sĕ móră.

Afară de acestea, n'ar strica, décă s'ar ţiné mai multŭ sémă de ţĕsălatulŭ vitelorŭ; că şi ele au lipsă de periă şi ţĕsală, se póte vedé de acolo, că îndată ce se slobodŭ din grajdŭ, se dau lângă unŭ stâlpŭ séu gardŭ şi atâta se mai scarpină, până când la multe li-se duce nu numai pĕrulŭ, unde se scarpină, ci le plesnesce chiar şi pelea.

Va sĕ ḑică: nutreţŭ bunŭ, adăpatŭ, sare şi curăţitŭ la timpŭ, apoi grajdurĭ şi esle corĕspunḑĕtóre, suntŭ totŭ atâtea condiţiunĭ, pe carĭ împlinindu-le economii noştri de vite, vorŭ ajunge sĕ scótă primăvéra vitele din grajdŭ totŭ aşa de bune şi frumóse, precum au fostŭ când le-au pusŭ la iernatŭ.

Ioanŭ Georgescu.

POVEŢE.

Vindecarea muşcăturilorŭ de şérpe. Acidulŭ cronicŭ séŭ permanganatulŭ de potasă administratŭ în injecţiunĭ de câteva picăturĭ şi în comprese pe părţile muşcate de sérpe în soluţiunĭ de 1 la sută, au efecte neutralisătóre a veninului viperei séŭ năpârcei, după ce rana este spălată câtŭ se póte de bine cu apă rece. După aceea se va lega bine printr'unŭ bandaj curatŭ şi se va repeta injecţiunea la casŭ de trebuinţă.

*

Apa caldă e unŭ mijlocŭ escelentŭ pentru vindecarea multorŭ bóle şi pentru alinarea durerilorŭ. La bólele de plămânĭ şi de gâtŭ, precum şi la durerĭ reumatice suntŭ fórte bune compressele de flanelŭ, înmuiate întâiŭ în apă ferbinte şi apoi stórse. Copiilorŭ, carĭ se rĕcescŭ, tuşescŭ rĕu şi au guturaiu, e bine a li-se pune astfelŭ de compresse împrejurulŭ gâtului şi îndată copiiĭ vorŭ rĕsufla mai uşorŭ. Totŭ asemenea şi la durerĭ de dinţĭ, măsele şi la nevralgiă la faţă, sĕ se pună compresse de acestea pe părţile unde se simte durerea. La durerĭ de capŭ sĕ se pună astfeliu de compresse în céfă şi la picióre. Apa caldă, beută îndată după ce te scolĭ şi la $\frac{1}{2}$ de óră séra înainte de a te culca, a scăpatŭ pe mulţĭ, carĭ suferiau de felŭ de felŭ de durerĭ de stomacŭ şi de nemistuire.

*

Apa albuminósă. Ecă o beutură, pe care o recomandă „Apĕrătorulŭ Sănĕtăţii“ ca fórte folositóre în multe casurĭ de bóle: în casŭ de diaree (trépĕdŭ), de disenteriă, de otrăvire cu săricică, cu şioricióică, cu chibriturĭ, etc. Luaţĭ 4—6 albuşurĭ de ouĕ şi le bateţĭ într'unŭ litru de apă rece. Beţĭ din acéstă compunere mult d'odată în casŭ de otrăvire; câte puţină şi desŭ în casŭ de bóle ale tubului digestivŭ: diaree şi disenterie. — Zĕrulŭ este o altă beutură plăcută şi rĕcoritóre în casurĭ de bóle de aprindere ale tubului digestivŭ şi în casŭ de vĕrsăturĭ; orĭ cine póte avé acéstă beutură dela o lăptăriă, séu şi-o póte face singurŭ.

Din jurulŭ vetrei.

Ghâcitorĭ.

Culese de **George T. Bulgărescu** dela gara Predeal.

Bate toba'ntre hotare
Şi s'aude'n altă ţéră.

(Tunetulŭ.)

*

Dinafară'ntunecosŭ
Din'năuntru luminosŭ.

(Cuptorulŭ.)

*

Tatălŭ ninge ne'ncetatŭ,
Fiulŭ la cerŭ s'a urcatŭ.

(Fumulŭ.)

*

Cerceii Voichii
In punga Stoichii.

(Fasolea.)

*

Am unŭ purcelŭ
Guiţa la-unŭ păducelŭ.

(Fusulŭ şi furca.)

*

Ce e'n tufă
Şi nu suflă?

(Gogóşea.)

*

D'aicĭ pân' la munte
Totŭ păturĭ aşternute.

(Grânele.)

*

Ce podŭ pe apă e aruncatŭ
Şi de mână nelucratŭ?

(Ghiéţa.)

*

Bete peste bete
Cincĭ mii încheete.
(Margelele.)

*

Ţandurică lemnŭ uscatŭ
Adusă din Ţarigradŭ.
(Icóna.)

*

Pe cea casă şindilită
Iécă-o mîţă potcovită.
(Luna.)

*

Găinuşă ciuşă
Strânge'n nasŭ cenuşă.
(Luleana.)

*

Mama grasa
Umple casa.
(Luminarea.)

*

Intr'o vêlceluşă
Intră-o căţeluşă.
(Meliţa.)

*

Imĭ portŭ casa 'n spinare
Şi din gură'mĭ pică bale.
(Melcul.)

*

Am o vacă priană
La totŭ satulŭ ea dă hrană.
(Móra.)

*

De-aicĭ păn' la mare
Totŭ funduri de căldare.
(Moşinóiele.)

Numerii câştigătorĭ

la sorţirea arangiată din partea „Reuniunei femeilorŭ române din Abrudŭ şi jurŭ".

3. 7. 36. 64. 69. 87. 94. 101. 102.
108. 110. 120. 132. 183. 186. 187. 194.
201. 208. 234. 236. 246. 247. 254. 266.
271. 288. 291. 292. 296. 298. 308. 316.
321. 336. 340. 349. 354. 363. 366. 373.
390. 411. 416. 424. 427. 476. 478. 479.
482. 484. 487. 521. 523. 528. 542. 548.
559. 561. 571. 581. 598. 615. 619 622
625. 626. 630. 635. 641. 657. 658. 672.
679. 680. 691. 704. 715. 725. 737. 744.
745. 747. 755. 762. 764. 773. 779. 785.
791. 812. 835. 848. 858. 873. 880. 894.
897. 915. 922. 925. 936. 937. 942. 944.
945. 947, 954. 955. 962. 968. 971. 977.
978. 983. 984. 994. 1049. 1055. 1060.
1063. 1076. 1080. 1098. 1100. 1104. 1112.
1140. 1150. 1153. 1162. 1174. 1192. 1194.
1200. 1201. 1210. 1235. 1249, 1259. 1274.
1278. 1280. 1288. 1305. 1309. 1330. 1335.
1339. 1366 1380. 1384. 1385. 1389. 1398
1416. 1426. 1429. 1432 1440. 1441. 1457.
1461. 1464. 1471. 1478. 1481. 1490. 1494.
1510. 1521. 1527. 1531. 1535 1539. 1541.
1546. 1552. 1560. 1566. 1582. 1583. 1585.
1587. 1592. 1597. 1601. 1620. 1614. 1636.
1638. 1647. 1648. 1652. 1659. 1665. 1674.
1686. 1691. 1698. 1699. 1704. 1705. 1723.
1726. 1730. 1735. 1736. 1737. 1738. 1744.
1753. 1759. 1764. 1783. 1789. 1798. 1806.
1816. 1828. 1835. 1846. 1849. 1857. 1877.
1885. 1893. 1901. 1902. 1906. 1910. 1932.
1940. 1945. 1949. 1958. 1960. 1962. 1963.
1966. 1973. 1999. 2008. 2010. 2013 2019.
2026. 2027. 2028. 2029. 2041. 2043. 2045.
2049. 2069. 2071. 2072. 2079. 2084. 2086.
2094. 2099. 2103. 2121. 2124. 2131. 2133.
2134. 2140. 2147. 2153. 2155. 2158. 2164.
2167. 2177. 2182. 2183. 2187. 2194. 2219.
2224. 2228. 2236. 2252. 2257. 2259. 2269.
2274. 2286. 2294. 2298. 2317. 2318. 2320.
2331. 2336. 2339. 2351. 2353. 2356. 2361.
2372. 2375. 2376 2379. 2389. 2397. 2398.
2405. 2417. 2417. 2419. 2425. 2442. 2449.
2455. 2467. 2479. 2486. 2490. 2493. 2496.
2499.

Comunicându aceste cifre, ceremŭ totŭ odată scusele publicului pentru întârdiarea acestei publicărĭ. Causa întârdiărei a fostŭ împrejurarea, că din unele locurĭ, unde amŭ trimisŭ losurĭ spre împărţire, încă nu ni-s'a trimisŭ contra valórea, nicĭ nu ni-s'au retrimisŭ losurile nevêndute.

Darea de sémă va urma la timpulŭ sĕu.

Abrudŭ, 26 Januarie 1892

Pentru comitetulŭ arangiatorŭ:

Elvira Popŭ, preş. com. — Alexandru Ciura, secretarŭ.

Frânturĭ de limbă.

Lângă balta lată
Este-o tufa'naltă
Şi'n aceea tufă
Pe o rămurea
Cântă-o păsĕrea
Larnică barnică
Chisco-parnică
Totŭ lărnicesce bărnicesce
Chiscopărnicesce.
Are şepte puişorĭ
Larnicei barnicei
Chischo parnicei,
Totŭ larnicescŭ-barnicescŭ
Chiscoparnicescŭ
Ca şi mă-sa larnica barnica
Chisco-parnica.

Bicăzana.

MULTE ŞI DE TOATE.

Dilele critice, potopŭ şi îngheţŭ.

Profesorulŭ *Rudolf Falb* a ţinut dilele trecute, în Viena, o conferinţă despre: „Dile critice, potopŭ şi îngheţŭ." Ceea ce a prorocit profesorulŭ Falb pentru anulŭ 1892, nu e nicĭ de cum îmbucurător. In anulŭ acesta se vorŭ accentua mai multŭ dilele critice şi timpulŭ ploiosŭ va predomni. Nu esistă de locŭ semne de-o vară secetósă, din contră trebue să ne aşteptămŭ la multe ploi, ceea ce nu va plăcé de locŭ iubitorilorŭ recreaţiunilorŭ de vară. Ne apropiăm mai cu samă de o periodă de mare umedélă. Cele mai critice dile ale anului acestuia vorŭ fi la 28 Martie şi 26 Aprilie, căcĭ la aceste date se intâlnesc mai mulţĭ meteorĭ atmosfericĭ, de cea mai mare putere. Apropierea lunei de pământ va fi în anulŭ acesta mai mare, din care causă şi tăria dilelor critice în 1892. Meteorĭ atmosfericĭ vor influinţa mai funestŭ asupra viticulturei, aşa că nu ne putem aştepta la o bună recoltă de vinŭ. Dilele următóre, la 16 Noembre, să ne aşteptăm la o di critică de primulŭ rangŭ. Ea se va manifesta prin conturbaţiunĭ însemnate în atmosferă şi va fi „favorabilă" mai cu sémă pentru cutremure de pământŭ.

Este de notatŭ că profesorulŭ Falb, a spus încă de multŭ că, deja pe la 9 Noembrie, şi chiarŭ şi mai înainte, se va manifesta diua critică designată pentru 16 Noembrie. Ce e dreptŭ marile cutremure din Japonia, violentele furtunĭ din Englitera şi marea de Nordŭ, precum şi marea furtună din dilele trecute din Parisŭ potŭ fi privite ca precursoriile acelei dile.

Ceea ce s'atinge de potopŭ şi îngheţŭ, profesorulŭ Falb susţine că ele se ivescŭ la 10.000 anĭ odată, când conlucréză toţĭ factorii potopului împreună. De óre-ce ultimulŭ potopŭ a fost în anulŭ 4000 a. Ch. viitorulŭ potopŭ se va putea întêmpla în anulŭ 6400 d. Ch. Sĕ nu credem însă că „nenorocirea" se va ivi fără veste. Potopulŭ viitorŭ se va anunţa cu miĭ de anĭ înainte prin diferite fenomene. La potopulŭ din anulŭ 4000 s'a obţinutŭ atâta cultură, încâtŭ ómeni scăpaţĭ de peire, au continuatŭ cultura pe basele acesteia. Şi potopulŭ viitorŭ va avé probabilŭ ca urmare întréga părăsire a Europei şi ómeniĭ şi culturile se vorŭ conserva acolo, unde, pe vêrfulŭ munţilorŭ, nu vorŭ puté pĕtrunde valurile apelor. Acésta se va întêmpla probabilŭ în Orientŭ, şi după cumŭ s'a mai întêmplatŭ odată, cultura îşĭ va lua iarăşĭ drumulŭ din Orientŭ spre Occidentŭ. Din vîrfulŭ munţilorŭ va descinde cultura în văĭ. O amorţire generală nu e de temutŭ, totulŭ se repetă.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Ianuariu. are 31 dile. Gerarŭ.

1892 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	19 Cuv. Macarie	31 Petru Nol.	7. 28	5. 1
Luni,	20 † C. P. Euthimie	1 Februariu Ign.	7. 26	5. 2
Marţĭ,	21 C. P. Maximu	2 (†) Intr. Christ.	7. 25	5. 4
Mercurĭ,	22 Cuv. Timotei şi Anast.	3 Blasiu	7. 23	5. 6
Joi,	23 S. Mart. Climente	4 Veronica	7. 22	5. 7
Vineri,	24 Cuvióasa Xenia	5 Agata	7. 21	5. 9
Sâmb.	25 † S. Grig. Teologul	6 Doroteu	7. 19	5. 11

Spre sciinţă d-lorŭ abonenţĭ.

Primindŭ din partea unora dintre domnii, carĭ au abonatŭ fóia nóstră, reclamărĭ, că nu au primitŭ la timpŭ numerii apăruţĭ dela începutulŭ anului curentŭ, aflămŭ de lipsă a observa, că neprimirea regulată a foii provine séu din neabonarea la timpŭ, séu din nelămurita însemnare a adresei abonentului. Dreptŭ aceea, repetămŭ din nou rugarea, că domnii, carĭ voescŭ sĕ aibă fóia nóstră, sĕ-şĭ facă abonamentulŭ câtŭ se póte de timpuriu şi sĕ scrie adresa lămuritŭ, arătândŭ totdeodată şi ultima poştă. Domnii, carĭ au mai fostŭ abonaţĭ, la reînoirea abonantului sĕ binevoiéscă a însemna şi numĕrulŭ de pe fâşia sub care au primitŭ fóia.

Adm. „Gaz. Trans.",

Bursa din Bucurescĭ din 27 Ian n.

Valorĭ	%	cumpĕ
Rentă română perpetuă 1875	5%	100.—
Renta română amortisabilă	5%	99.1/4
dtto	4%	83.1/4
Renta rom. (rurale convertite)	6%	101.1/2
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	92 1/2
idem idem din 1890	5%	93.3/4
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	97.3/4
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	103.—
idem idem	6%	102.—
idem idem	5%	92.3/4
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ	5%	83.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V.N.	277.—
Banca Nation. ult. div. 83.—	500	1685.
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	—.—
Naţionala de asig. ult. div. 32 lei	200	—.
Banca Rom. ult. div. fr. 15.—	500	—.
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Nation. a României Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Cursulŭ losurilorŭ private din 27 Ian. n.

	cump.	vinde
Basilica	6.75	7.25
Creditŭ	184.—	185.—
Clary 40 fl. m. c.	53.50	54.50
Navig. pe Dunăre	124.—	126.—
Insbruck	23.—	24.—
Krakau	21.75	22.—
Laibach	22.50	23.50
Buda	57.—	58.—
Palffy	53.25	54.25
Crucea roşie austr.	16.85	17.15
dto ung.	11.10	1 .60
dto ital.	12 —	12.50
Rudolf	20.50	21.50
Salm	62.—	63.—
Salzburg	—.—	26.50
St. Genois	63.50	64.50
Stanislau	29.50	30.50
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	129.—	130.—
dto 4% 50	58.—	60.—
Waldstein	35.75	36.75
Windischgrätz	57.—	58.—
Sêrbescĭ 3%	39.—	39.25
dto de 10	—.—	—.—
Banca h. ung. 4% francĭ	114.40	114.90

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 25 Ian. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 131,610 capete, la 26 Ian. au întratŭ 1886 capete şi au eşitŭ 584 rĕmânêndŭ la 27 Ian. unŭ numĕrŭ de 132,912 capete. — Se notéză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 43 până la 44— cr. marfă *ungurescă* tineră grea dela 46— cr. până la 47— cr., *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la 46— cr. — *uşóră* dela 42— cr. până la 44— cr. — *Marfă ţĕrănescă* grea dela 43— până la 45— cr. — *de mijlocŭ* dela 42 – cr. până la 43— cr. *uşóră* dela 42— cr. până la 44 cr. — *Marfă de România Bákony* de grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr. transito dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbescă* grea dela 43—44 cr. transito, mijlociă grea dela 42—43 1/2 cr. transito uşóră dela 41—42 1/2 cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu 4 1/2.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 30 Ianuarie st. n. 1892.

Bancnote românescĭ	Cump.	9 30	Vênd.	9 34
Argintŭ românescŭ	„	9.22	„	9.27
Napoleon-d'orĭ	„	9.32	„	9.37
Sire turcescĭ	„	10.58	„	10.63
Imperialĭ	„	9.58	„	9.63
Loris. fonc. „Albina" 6%		—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50
Ruble rusescĭ	„	114.	„	115.—
Mărcĭ germane	„	57.50	„	57.90

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena

din 29 Ianuarie a. c. 1892

Renta de aurŭ 4%	108.20
Renta de hârtiă 5%	102 95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare de aurŭ	117.50
dto argintŭ	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	115.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisiune]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	—.—
Bonurĭ rurale ungare	—.—
Bonurĭ croato-slavone	93.30
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	105.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	132.25
Renta de hârtiă austriacă	95.10
Renta de argintŭ austriacă	94.75
Renta de aurŭ austriacă	111.95
Losurĭ din 1860	150.75
Acţiunile băncei austro-ungare	1057.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	343.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	307.75
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.57
Napoleon-d'orĭ	9.37 1/2
Mărcĭ 100 imp. germane	57 85
Londra 10 Livres sterlinge	117.95

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

(Cu cea mai deplină încredere) se póte întrebuinţa unŭ medicamentŭ de casă în contra bólelorŭ de stomachŭ, când sute de scrisorĭ de mulţămire dovedescŭ efectulŭ escelentŭ. — „Balsamulŭ de viéţă (Lebensbalsam) alŭ lui Dr. Rosa" din farmacia lui B. Fragner în Praga se bucură de aceste dovedĭ fórte numéróse, căcĭ scrierile de mulţămită se înmulţescŭ pe fiă-care di. Balsamulŭ de viéţă alŭ lui Dr. Rosa celŭ adevĕratŭ este de căpĕtatŭ aprópe în tóte farmaciele din Austro-Ungaria

Anunţŭ

Apropiindu-se timpulŭ pentru sĕmênatŭ recomandŭ on. economĭ de-a cumpĕra:

Pluguri universale din ferŭ bătutŭ, carĭ ară într'o adêncime dela 3—14 (policarĭ.)

Pluguri de întorsŭ, după sistemulŭ celorŭ din **Hohenheim.**

Maşinĭ de sĕmênatŭ, cu 9—20 rênduri.

mai departe:

Tăietorĭ de paie şi **sfecle, pumpe pentru** mustulŭ dela gunoiu, **ciucurĭ** pentru grăunţe, „**Trieurs**", **maşinĭ** de **mână** şi cu **aburŭ** din cele mai renumite fabricĭ indigene şi străine cu preţurile originale ale fabricelorŭ şi cu condiţiunĭ avantagióse pentru plată.

Franz Schnell,
Sárkány, lângă Făgăraşŭ

7596—1

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ball-Seidenstoffe von 55 kr. bis fl. 9.85 per Meter — (ca. 300 versch. Dessins u. Farben) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei das **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Ajutorŭ grabnicŭ şi sigurŭ

pentru

SUFERINŢE DE STOMACHŬ ŞI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijlocul celŭ mai bunŭ şi eficace pentru mănţinerea sănătăţii, curăţirea sucurilorŭ precum şi a sângelui şi pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ şi plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam".

Acestŭ balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din **erburile alpine cele mai bune şi tămăduitóre** sĕ dovedesce ca fórte folositorŭ în contra tuturorŭ **greutăţilorŭ de mistuire cârcei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rîgăelei, congestiunilorŭ, haemorhoidelorŭ** etc. etc. In urma eficacităţii sale a devenitŭ acestŭ balsamŭ acum unŭ sigurŭ şi doveditŭ **medicamentŭ de casă poporalŭ.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscinţă stau la disposiţiă!

FIŢĬ ATENŢĬ!!!

Spre a evita înşelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiecare sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam,** care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învĕlită în hârtiă grósă albastră, care pórtă în lungulŭ ei înscripţia: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler", B. Fragner, Prag, 205—3" în limba germană, boemă. ungară şi franceză, şi carĭ suntŭ provĕdute cu alăturata marca a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilŭ sĕ póte procura numai în

Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler"

Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia **I. von Török.**

Tóte farmaciile din **Braşovŭ**, precum şi tóte fărmaciile mai marĭ din monarchia Austro-uugară au deposite din acestŭ balsamŭ de viéţă.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ şi prin mii de scrisorĭ de mulţămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamaţiunilorŭ, rănilorŭ şi umflăturilorŭ.

Acésta se 'ntrebuinţéză cu succesŭ sigurŭ la inflamaţiunĭ. la stagnaţiunea laptelui şi întărirea ţîţelorŭ cu ocasiunea înţĕrcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturĭ la unghe, la panariţii [ulceraţiunĭ la degete, la întăriturĭ, umflăturĭ, tumórea glandulelorŭ limfatice, lipome etc. — Tóte inflamaţiunile, umflăturĭ, întăriturĭ se vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ; la casurĭ însĕ, unde s'a formatŭ deja puroiu absórbe buba şi o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre à 25 şi 35 cr.

FIŢĬ ATENŢĬ!

De órcce alifia de casă universală de Praga sĕ imitéză fórte desŭ, facŭ pe fiecine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se preparéză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă, décă cutiórele din metalŭ galbinŭ, în carĭ se pune, suntŭ înfăşurate în hârtiă roşiă pe care s'află tipărîtă în 9 limbĭ esplicaţiunea cum sĕ se întrebuinţeze. împachetate şi în cartóne vinete — carĭ suntŭ provĕdute cu marca fabricei de mai susŭ.

Balsamŭ pentru audŭ.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mái probatŭ şi prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea audului greu si spre redobêndirea audului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**

603,26—18

DE ESARENDATŬ.

Pentru cârciumarĭ şi negutĕtorĭ.

In comuna **Caianelu de susŭ**, 10 minute departe de Băiţa, am **douĕ localităţĭ de cârciume:** una e în drumulŭ ţĕrei, ér cealaltă în comună, lângă stabilimentulŭ minerilorŭ (baiăşagŭ).

Localitatea din drumulŭ ţĕrei e împărţită în **douĕ apartamente pentru cârciumă,** e împreunată cu o **măcelăriă,** o **brutăriă** (pecăriă) şi o **băcăniă** (speţăriă), cu dreptulŭ de vêndarea tăbacului şi a sării, dimpreună cu alte mărfurĭ trebuincióse pentru poporŭ.

Cârciumele şi bolta suntŭ provĕdute cu obiectele recerute.

E de observatŭ, că aci se află unŭ mare stabilimentŭ pentru minerĭ; cu maşinării pentru scóterea aurului. Frecuenţă mare, tótă împrejurimea provĕdută cu mine de aurŭ.

Escelentŭ locŭ pentru negoţŭ (afacerĭ). Silitŭ a mĕ retrage din causa bĕtrâneţelorŭ, le dau tóte acestea în arendă **pe anĭ mai mulţĭ, orĭ mai puţinĭ.**

A se adresa prin poştă, orĭ în persónă, la subscrisulŭ proprietarŭ în Băiţa (lângă Deva)

Georgiu Bardosi

magistru postalŭ.

752,3—3.

DE ESARENDATŬ

Moşiă de vêndare,

séu de esarendatŭ.

Pe teritoriulŭ comunei *Nicula*, în nemijlocită apropiere de Gherla ($^1/_4$ óră), se află **de vêndare o moşiă de 37$^1/_2$ jugĕre de pământŭ,** dintre carĭ 7$^1/_2$ pădure, ér 30 de jugĕre locŭ, parte arătorŭ, parte cositorŭ. Apoi **o casă de pétră** — în marginea satului spre Gherla — acoperită cu şindilă, cu *trei odăi spaţióse*, cu *pivniţă bună* şi *mare* sub casă, *douĕ grajdurĭ de pétră* şi *douĕ şurĭ*; grădina (cu 105 pomĭ şi 100 pădureţĭ) împreună cu ograda face unŭ jugĕrŭ. De-asemenea o altă grădină de 1 jugĕrŭ în comună.

Preţulŭ întregei moşii e socotitŭ în 4000 fl.; arenda 200 fl. *la anŭ.*

A se adresa la proprietarulŭ:

Alesandru Maiorŭ,

preotŭ românŭ.

în **Tirimia mare.**

(posta ultimă **Nyárádtő**, comitatulŭ Têrnavei micĭ)

755,2—2.

Marea bancrută!

New-York şi **Londra** n'au lăsatŭ necruţatŭ nicĭ continentulŭ europénŭ şi **marea fabrică de argintăriă** s'a vĕdutŭ necesitată sĕ dăruiéscă întregulŭ ei depositŭ în schimbulŭ unei rĕsplate micĭ pentru muncă. Eu suntŭ împuternicitŭ sĕ îndeplinescŭ acestŭ mandatŭ.

Eu dăruescŭ

prin urmare orĭ cui, fiă **bogatŭ orĭ sĕracŭ**, următórele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6. 60.** şi adecă:

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă englesă.
6 furculiţe de argintŭ patentŭ americanŭ dintr'o bucată,
6 lingurĭ de argintŭ patentŭ americanŭ,
12 linguriţe de argintŭ pentru cafea patentŭ americanŭ,
1 lingură de argintŭ pentru supă patentŭ americanŭ,
1 lingură de argintŭ pentru lapte patentŭ americanŭ,
6 cescĭ Victoria englesescĭ,
2 candelabre de masă,
1 strecurătóre pentru céiu,
1 zaharniţă,
42 bucăţĭ la unŭ locŭ.

Tóte cele **42** de obiecte susŭ amintite au costatŭ mai înainte fl. 40 şi acum se potŭ cumpĕra pe preţulŭ bagatelŭ de fl. 6.60. Argintulŭ patentŭ americanŭ este unŭ metalŭ albŭ, care îşĭ păstréză colórea argintului 25 de anĭ, despre ceea ce se garantéză.

Cea mai bună dovadă, că acestŭ inseratŭ nu e

o şarlataniă

mĕ simtŭ îndatoratŭ în publicŭ, că orĭ cine, căruia nu-i convine marfa îi trimitŭ banii înapoi, nimenea însĕ sĕ nu trécă cu vederea ocasiunea acésta favorabilă de-aşĭ procura acéstă **garnitură pompósă.**

Se trimite numai cu rambursă postală séu cu trimiterea înainte a sumei.

Cu deosebire recomandŭ pratulŭ de curăţitŭ aceste obiecte, o cutie dimpreună cu indicarea folosirei costă 15 cr.

P. Perlberg's Agentur

der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,

Wien, I. Fleischmarkt No. 14.

Estrasŭ din scrisorile de mulţămită:

Am fostŭ fórte mulţămitŭ cu trimiterea D-Vóstrĕ a 42 bucăţĭ cu 6 fl. 60 cr. şi Vĕ rogŭ sĕ mai trimiteţĭ următórele obiecte.

Triest, 1 Iuni 1891. **Ernest cav. de Fumée.**

Cu cele trimise am fostŭ fórte mulţămită şi rogŭ a'mĭ trimite aceleaşĭ încă odată precum şi cele următóre.

Obendorf ad Salzach, 18 Noemvre 1891. **Theres Stelzer.**

750,4—2

Licitaţiune publică.

Duminecă în 26 Ianuarie st. v. (7 Februarie st. n.) 1892 la 1 óră după amédŭ se va da în licitaţiune minuendă edificarea şcólei confesionale române gr. or. din Rodbavŭ în comitatulŭ Braşovului cu unŭ preliminarŭ de 2030 fl. v. a. Condiţiunile se potŭ vedea în Cănţălăria comitetului parochialŭ din locŭ. Doritorii de a intreprinde acestŭ lucru binevoiasc[illegible] a se presenta în faţa locului.

[illegible] odŭ p[illegible] 760,—1.

[illegible] mâ[illegible]

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.